

Vlag!

Nr 13, najaar 2013

Voortzetting van Vexilla Nostra (1966) Vlaggenlijn (1998)

Periodiek van het Vlaggenmuseum Nederland, Vlaggenparade Rotterdam en de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde (NVVK)

*Een terugblik op een geslaagd
25ste Wereldvlaggencongres*

inhoud

- 2 Hans Horsting aan het woord
- 6 Hans Horsting – Zeer geslaagd Wereldvlaggencongres
- 7 Marcel van Westerhoven – 25ste ICV vexillologisch beschouwd
- 11 Vlaggendag 2013
- 12 Poetry International wederom op de Vlaggenparade
- 14 De Kracht van Rotterdam
- 15 In memoriam mw Eveline Brugghe
- 16 Topvrijwilligers op de Vlaggenparade
- 18 Inhoudigingsvlag
ABN.AMRO World Tennis Tournament
Scheepsdoop Green Stream
- 20 Marcel van Westerhoven – De vaandels van de ‘Drie koningen’
– Dorpsvlag Vogelenzang
- 21 Thijs van Leeuwen – Reconstructie van Schevenings vaandel
- 22 Jos Poels – Oranje-wit-blauwe vlag uit 1813?
- 23 Column Theun Okkerse – Vlagonderhoud
- 24 Thijs van Leeuwen – Inhoudiging
- 26 Marcel van Westerhoven – Vlag van gemeente Oldambt
- 27 Boekbespreking Jos Poels’ ‘Hoog in top’ 60 jaar Limburgse vlag
- 28 Hijsen of niet?: gemeentevlag van Oldambt
- 29 Marcel van Westerhoven – Vlag van Nicolaas Basiliek
- 30 Marcel van Westerhoven – Vlag van gemeente Hof van Twente
- 31 Boekbespreking ‘Canadian City Flags’
- 32 Wim Schuurman – Nationale Chin-vlag
- 33 Wim Schuurman – Vlag San Marino vastgesteld
- 34 Wim Schuurman
– Nieuwe Canadese Marine-ensign
– Nova Scotia provincievlag bevestigd
- 35 Colofon

VLAG! nummer 13 geeft uiteraard allereerst een verslag van het *International Congress of Vexillology 2013* dat van 4 tot en met 10 augustus jl. in Rotterdam werd gehouden, een congres waar lang naar toe is geleefd. Dit 25ste internationale vlaggenkundige congres met tevens de 23e ledenvergadering van de *Fédération Internationale des Associations Vexillologiques* mag een succes worden genoemd. Een organisatorisch en een inhoudelijk verslag geven – tezamen met een reeks foto-impressies – een beeld van dit belangwekkende evenement. Terecht dat de 2de secretaris van de congresstichting, Hans Horsting, in dit nummer ‘aan het woord’ komt.

De Vlaggenparade kende ook weer veel vlaghijs-evenementen in verband met projecten waarvan Stichting De Verre Bergen (mede-)financier is (net als van de Vlaggenparade zelf). Daarnaast werden Vlaggenparademasten beschikbaar gesteld voor meer commerciële activiteiten. Van beide soorten evenementen wordt in dit nummer verslag gedaan.

Qua vlaggenkunde pakt Vlag! deze keer wel heel divers uit. Met de feestdagen voor de boeg zijn de vlag van de Sint-Nicolaasbasiliek in Amsterdam en de vaandels van de Drie Koningen zeer toepasselijk. Wat Nederland betreft verder aandacht voor de gemeentevlaggen van Oldambt en Hof van Twente, de dorpsvlag van Vogelenzang, een schuttersvaandel uit Scheveningen, een traditie van het uitsteken van een oranje-wit-blauwe vlag in Warmond, het vlagvertoon rond de troonswisseling en Jos Poels' boek over de Limburgse vlag. Ook de recente Vlaggendag in Rotterdam komt aan bod. Internationaal nieuws komt uit Chin (Myanmar), San Marino en Canada, met ook een recensie van het recent verschenen boek over Canadese stadsvlaggen. De redactie wenst u veel leesplezier en prettige feestdagen.

Aan het woord de scheidend
secretaris van de Vlaggenparade

Hans Horsting

16 jaar Vlaggenparade

“Ik heb eigenlijk helemaal niet zo veel met vlaggen, behalve dan één onvergetelijke indruk: toen wij op 16 april 1945 in De Steeg (bij Arnhem) bevrijd werden, mocht ik als 14-jarige jongen van mijn ouders de Nederlandse vlag uit de kelder halen en die in onze vlaggenmast hijsen. Die vlag was vijf jaar heel goed verstoppt geweest en mocht toen weer getoond worden: een hoogst emotioneel moment dat ik nooit zal vergeten.”

Aan het woord is Hans Horsting, een van de initiatiefnemers (1996), mede-oprichter (1997) en sindsdien secretaris van de Stichting Vlaggenmuseum Rotterdam, die in 2007 werd opgesplitst in de Stichting Vlaggenparade Rotterdam en de Stichting Vlaggenmuseum Nederland. Sindsdien is er heel veel gebeurd en Horsting heeft inmiddels “wel wat meer met vlaggen”.

Was het aanpakken van zo'n project met een maatschappelijke functie – het door middel van landenvlaggen welkom heten van alle nationaliteiten in Rotterdam – de reden om die grote inzet te leveren of was het meer het plezier om zoiets op poten te zetten de uitdaging?

“Als pas gepensioneerd van de Kamer van Koophandel Rotterdam hield ik me – gebruik makend van een groot netwerk – nog met allerlei vooral Rotterdamse zaken bezig. In dat kader ontmoette ik Martin Thurmer van vlaggenproducent Shipmate die, als bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde al langer met de gedachte rondliep in ons land een Vlaggenmuseum met documentatie-, informatie-, educatiecentrum, en een *buitenmuseum*, een Vlaggenparade, op te richten.

Als rechtgeaarde Rotterdammer wilde ik mij er voor inzetten dat deze initiatieven in deze stad en niet elders gerealiseerd zouden worden. Het via landenvlaggen welkom heten van alle in Rotterdam wonende nationaliteiten sprak mij bovendien zeer aan. De middelen om een “binnenmuseum” van de grond te krijgen ontbraken – zoals nog steeds het geval is – en daarom werd met hulp

van de gemeente Rotterdam en de Vereniging Waterstad besloten eerst te zorgen dat er een Vlaggenparade zou komen waarin ook exposities gehouden zouden kunnen worden. Om dat, samen met enige founding members, te financieren werd het plan gelanceerd om de 800 meter lange Boompjesboulevard van 225 vlaggenmasten te voorzien waarin het hele jaar door als teken van “welkom in Rotterdam” de vlaggen zouden wapperen van alle nationaliteiten in Rotterdam, en de sponsorvlaggen.”

Maar het is toch zeker ook een bevestiging dat Rotterdam een 'wereldstad' is?

“Vanzelfsprekend gaat het ook over de stad zelf, haar plaats in Europa en in de wereld. En er kwam gelegenheid af en toe lokale, regionale of nationale evenementen via vlaggen te promoten. Wat mij vooral ook nog stimuleerde was de mogelijkheid om vlaggentoonstellingen te realiseren hetgeen ook is gebeurd: alle provinciale vlaggen werden gehesen door de Commissarissen van de Koningin, de vlaggen van alle Waterschappen werden getoond alsmede van alle Rotterdamse studentenverenigingen en ‘milieuvlaggen’,

FOTO THEUN OKKERSE

Burgemeester Aboutaleb hees de Nederlandse vlag tijdens de herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog, 15 augustus 2013.

ontworpen door studenten van de Willem de Kooningacademie.

Het was een uitdaging dat te bedenken, te realiseren en er als ceremoniemeester een feestje omheen te bouwen”.

Eén van de bijzondere zaken aan de Parade is de mogelijkheid dat er een vlaghijsceremonie wordt gehouden. Sinds 1997 zijn door en voor velen vlaggen gehesen. Is een ceremonie u speciaal bijgebleven omdat die indrukwekkend was?

“Toen de minister-president van Aruba zijn vlag kwam hijsen en daarbij met de hand op zijn hart gedrukt de nationale hymne uit volle borst zong, maakte dat heel veel indruk, evenals de vlaghijsceremonie ieder jaar op 15 augustus ter herdenking van het einde van de Tweede Wereldoorlog. Ook de vijftig Nederlandse vlaggen die op 4 mei half stok worden gehesen roepen emoties op en niet te vergeten de vijftig Amerikaanse vlaggen die na ‘9/11’ een week lang half stok hingen”.

Wat waren er zo al voor activiteiten als secretaris te verrichten?

“Het zoeken naar sponsorende bedrijven was een permanente taak. Veel energie ging in het begin zitten in het begeleiden van het proces van het realiseren van de Vlaggenparade en daarna het vlaggen kopen, de wekelijkse rapportage over de controle van vlaggen, opzetten van de p.r. activiteiten, organiseren van sponsorbijeenkomsten, interesseren van ambassades en consulaten en natuurlijk het echte secretariaatswerk zoals voorbereiden, bijwonen en notuleren van de vele bestuursverga-

deringen, werkgroepen aansturen, representatie op allerlei niveaus, trouble shooting. Het mede-redigieren van dit blad Vlag! is ook één van de taken.

Het moment kwam echter dat het bedrijfsleven andere zorgen had dan het welkom heten van buitenlanders via hun vlaggen: de sponsorinkomsten daalden zo sterk dat de continuïteit van de Vlaggenparade in gevaar kwam: er moest een andere financieringsbron worden gevonden. Dat werd de Stichting De Verre Bergen die zich financieel voor voorlopig vijf jaren aan de Vlaggenparade bond. Sindsdien kunnen de 193 vlaggen van de VN leden als teken van ‘welkom’ er wapperen samen met 32 Rotterdamse vlaggen die af en toe plaatsmaken voor banieren van projecten die door De Verre Bergen worden ondersteund zoals Poetry International en ‘Yes We Care’ dat de aandacht verstigt op de vrijwilligers in de stad”.

De Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde werd gelieerd aan het Vlaggenmuseum. Daardoor kwam er – behalve via de samenwerking met Martin Thurmer – ook meer contact met andere vlaggenkundigen en zo kwam er meer ‘vlaggenkunde’ aan bod dan daarvoor in de 82 levensjaren van deze secretaris?

“Door al het werk voor de Vlaggenparade werd uiteraard mijn vlaggenkundige kennis wel groter. De vele en zo positieve contacten met de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde – waarvan ik namens de Vlaggenparade lid werd – bevorderden dat sterk. Dat was zeker ook het geval door het mede-organiseren van het 25ste International Congress of Vexillology in Rotterdam in augustus 2013: gedurende de reeks van voorbereidingsjaren van het congres voelde ik me steeds meer *vexillooog* worden, zeker ook door de boeiende bezoeken aan musea met heel oude vlaggen en door de boeiende lezingen tij-

dens het congres. Dat ik tot ‘fellow’ van de FIAV (Fédération Internationale des Associations Vexillologiques) werd benoemd stemt tot voldoening ook al kan ik mij nog lang geen vlaggenkundige noemen.”

...Maar de Vlaggenparade blijft het belangrijkste?

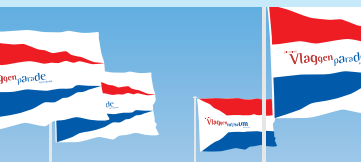
“De Parade blijft het belangrijkste, ik bedoel de doelstelling ervan. Voor mij is het essentieel dat de Vlaggenparade een welkom toe blijft roepen aan alle buitenlanders in Rotterdam door middel van het tonen van hun vlag en dat de Parade veel evenementen ondersteunt en exposities organiseert.”

De Parade is niet meer uit de stad weg te denken. Kunnen de activiteiten voortgezet worden zonder secretaris Horsting?

“De financiering door De Verre Bergen vormt daarbij voor een reeks van jaren een stabiele basis waarop mijn opvolger, Kees Vrijdag, verder kan bouwen. Er is nog veel werk te verzetten, zeker nu de bestaande vlaggenmasten eigenlijk door baniermasten moeten worden vervangen en de te kwetsbaar gebleken topperlichting wordt vervangen door robuuste grondspots. Daarmee zal de duurzaamheid van de Vlaggenparade heel lang verzekerd zijn, vertrouwende dat De Verre Bergen na vijf jaren niet zal afhaken als financier van dit unieke welkomstproject dat mij ruim 16 jaren heel na aan het hart heeft gelegen. Wanneer het dan ook nog een keer tot een ‘binnenmuseum’ mocht komen, waardoor veel waardevol materiaal zorgvuldig bewaard, gedocumenteerd en toegankelijk kan worden gemaakt, dan is alle inspanning van de reeks bestuursleden met wie ik mocht samenwerken niet voor niets geweest.”

Nog een woord van advies voor de nieuwe secretaris?

“Geniet er van!” □

De Vlaggenparade in cijfers

800 meter lange
Boompjesboulevard

225 vlaggenmasten

193 vlaggen van alle leden
van de Verenigde Naties

32 Rotterdamse vlaggen

225 lampjes op de masten

€ 200.000 stichtingskosten

€ 60.000 exploitatiekosten
jaarlijks

Zeer geslaagd Wereldvlaggencongres

“Het 25ste International Congress of Vexillology in Rotterdam leek op een zwaan: die glijdt geruisloos door het water, maar onder water zijn de pootjes heel actief”. Aldus een enthousiaste deelnemer aan het 25ste International Congress of Vexillology dat van 4 tot 10 augustus in Rotterdam werd georganiseerd. En onder water gingen de pootjes inderdaad flink heen en weer, al lang vóór en tijdens het congres (en nog een beetje erna).

Door Hans Horsting

Het was bij het Vlaggencongres in Berlijn in 2007 dat een delegatie van de Vlaggenparade, het Vlaggenmuseum en de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde – een tikkeltje overmoedig – aan de algemene vergadering van de overkoepelende Fédération Internationale des Associations Vexillologiques (FIAV) voorstelde om het 25ste congres in 2013 in Rotterdam te houden. In 2009 moest Rotterdam dan bij het congres in Yokohama een “bid” uitbrengen om de FIAV-leden ervan te overtuigen dat ze vóór “Rotterdam 2013” zouden kiezen.

En aldus geschiedde: met behulp van een mooi bidbook en een cd voor alle FIAV-leden werd Rotterdam voor het 2013-congres uitverkoren. Dat was wel even schrikken...

Vanaf dat moment was het hard werken voor een aantal vrijwilligers die het bestuur vormden van de inmiddels opgerichte congresstichting. Zij moesten een programma opstellen waarin volgens de FIAV-regels zo'n 35 lezingen thuishoren, alsmede interessante excursies en een aantal – liefst aangeboden – ontvangsten. Op basis van dat programma stelden zij een begroting op waar een “congresfee” uitkwam die acceptabel moest zijn voor de potentiële (meest particuliere) deelnemers uit de hele wereld. Tijdens het 24ste congres in Washington in 2011 kon de congresstichting via een aantrekkelijke website en het nodige promotionele drukwerk een programma presenteren dat klonk als een klok en dat – mede dankzij enige sponsors (zie de achterpagina van dit blad) – ook financieel zo interessant was dat het deelnemers naar “Rotterdam” zou halen. Via de website en regelmatige berichten aan de FIAV-leden hielden de bestuursle-

De FIAV-vlag en de congresvlag voor Kriterion en het Groothandelsgebouw

den van de congresstichting de belangstelling warm. Onder de hand vulden zij het programma in met de onmisbare hulp van een groep trouwe vrijwilligers. Het bestuur van de stichting hield de vinger strak aan de organisatorische, inhoudelijke en financiële pols. Zeker ook door de financiële crisis bleef het aantal inschrijvingen zodanig achter dat begin 2013 het doorgaan van het congres ter discussie kwam te staan. Door drastisch op de uitgaven te bezuinigen en nog eens flink de trom te roeren kon het congres doorgang vinden en konden de initiatiefnemers 140 deelnemers in Rotterdam begroeten.

Nieuwe Rotterdamse vlag?

Die begroeting vond plaats met een ontvangst op zondag tijdens de registratie van de deelnemers in Engels Congress Center. Veel deelnemers zagen elkaar daar na twee jaar weer terug: een uitermate gezellig weerzien waarbij veel FIAV-leden hun verenigingsvlag meebrachten en toonden. Op een 15-tal tafels lieten vlaggenkundigen in de vorm van een bazaar hun “waar” zien.

Na een indrukwekkend vlaghijvenement op de Vlaggenparade op maandagochtend en het maken van een groepsfoto – die alle deelnemers ontvingen samen met een fraai bewijs van deelname aan het congres – vond de officiële opening plaats waarbij medewerkers van de Havendienst Rotterdam in uniform de officiële vlaggen binnendroegen die – onder het spelen van de FIAV-hymne – een plaats op het toneel kregen. En daarna kon de marathon aan lezingen beginnen. Die lezingen werden gehouden door vlaggenkundigen uit de hele wereld (zie het verslag hierna).

Tijdens een door het gemeentebestuur van Rotterdam aangeboden ontvangst in het stadhuis bood de congresleiding een speciale vlag met zeven banen groen/wit/groen in plaats van de gebruikelijke drie banen aan. Loco-burgemeester Korrie Louwes liet deze vlag meteen op het stadhuis hijsen en via de media werd de Rotterdammers gevraagd hun mening over deze sprankelende vlag te geven; de reacties waren zeer wisselend!

Op maandag en dinsdag namen de partners van de congresgangers deel aan excursies naar Delft, Kinderdijk en Gouda. Op dinsdagmiddag vond de algemene ledenvergadering van de FIAV plaats waarin werd besloten enige nieuwe leden toe te laten; tevens werden de congressteden voor de komende jaren verkozen: Greenwich (Verenigd Koninkrijk) in 2017 en San Antonio (Texas, USA) in 2019.

Bij deze congressen is de woensdag de traditionele excursiedag voor alle congresdeelnemers. Met twee volle bussen ging het naar het jubilerende Vredespaleis in Den Haag, naar de

Joost Schokkenbroek hijst de Nederlandse vlag op de Vlaggenparade, ...

... loco-burgemeester Korrie Louwes hijst de groen-wit-groene Rotterdamse vlag ...

... en Marcel van Westerhoven de vlag van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde ...

... plaats zoeken en de groepsfoto wordt gemaakt.

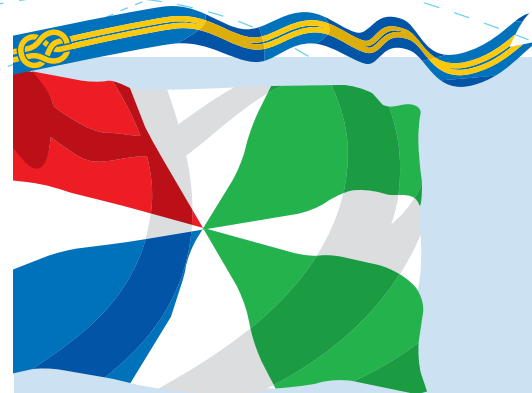
Haagse Internationale Vlaggenparade en naar 's-Gravenzande waar zich het depot bevindt van het Nationaal Museum voor Volkenkunde. Alle 140 congresdeelnemers alsmede vele vrijwilligers vergaapten zich in dat depot aan de speciaal voor het congres tevoorschijn gehaalde zeer exclusieve oude vlaggen uit het voormalig Nederlands Oost-Indië: een unieke verzameling uiterst waardevol en kwetsbaar materiaal.

Terug in Rotterdam namen allen deel aan een door Havenbedrijf Rotterdam N.V. aangeboden havenrondvaart met buffet teneinde iets te laten zien van de grootste haven van Europa: dit bleek een van de hoogtepunten van de congresweek te zijn.

Na weer een intensieve lezingendag stond donderdagavond een bezoek aan een heel bijzondere tentoonstelling van 18de en 19de-eeuwse handbeschilderde feestvlaggen in het Maritiem Museum Rotterdam op het programma: de vlaggenkundigen "smulden" van deze unieke verzameling, die prachtig werd tentoongesteld.

De vrijdag was wederom gewijd aan lezingen en aan een presentatie door de organisatoren van het volgende congres in Sydney. 's-Avonds vond de slotceremonie plaats in de Rotterdamse Sint Laurenskerk met een stijlvol buffet-diner en de uitreiking van 'Fellowships of the Federation' aan drie organisatoren van het congres: Joost Schokkenbroek, Marcel van Westerhoven en Hans Horsting. Daarmee heeft Nederland vijf van deze Fellows: reeds eerder kregen Klaes Sierksma en Jos Poels deze onderscheiding. Met een facultatieve bezichtiging van het Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam op zaterdag en een barbecue voor alle vrijwilligers werd dit 25ste congres afgesloten.

Het was een succes dankzij de inzet van een groep enthousiaste vrijwilligers, de hulp van enige onmisbare sponsors in geld en in natura en de waardevolle inbreng van de sprekers. Het is voor de vlaggenwereld een gedenkwaardige week geworden waarop met tevredenheid kan worden teruggezien. □

ICV 25 vexillologisch beschouwd

Hiervoor is te lezen hoe het 25ste International Congress Vexillology is verlopen, met focus op organisatie en alle activiteiten buiten de lezingen om. We weten van de deelnemers zelf dat ze van die activiteiten genoten hebben, maar de aantrekkingskracht om naar een ICV te komen blijft toch voor de meesten het ontmoeten van vakgenoten en het uitwisselen van kennis. Dat laatste kreeg gestalte via het lezingenprogramma, waarmee driekwart van de tijd was gevuld.

Door Marcel van Westerhoven

Nog even een paar cijfers. Er waren circa 140 deelnemers, zo'n 110 vlaggenkundigen en 30 partners en metgezellen. Onder de vlaggenkundigen vormden de Europeanen natuurlijk het merendeel met circa 70, vooral uit Nederland, Duitsland en Frankrijk. Ook de Britten, Belgen, Tsjechen en Spanjaarden waren prominent aanwezig. Noord-Amerika leverde 15 deelnemers, voornamelijk uit de USA. Australië was sterk vertegenwoordigd met 8, mede vanwege het 26ste ICV in Sydney in 2015. Opvallend was de aanwezigheid van de Aziaten: 7 vlaggenkundigen uit China, India en Georgië. Verder waren er nog wat Zuid-Amerikanen en een Zuid-Afrikaan.

In totaal gaven 35 vlaggenkundigen een lezing, verdeeld over negen thematische sessies. Maandag 5 augustus ging na de officiële opening het programma van start met een inleiding door de Havenmeester van Rotterdam, René de Vries.

Ingeleid met een korte film gaf hij een overzicht van de indrukwekkende havenactiviteiten en de belangrijke rol van vlaggen daarbij. Daarna begon het echte werk. De hele maandag had als thema maritieme vlaggen en de sessie werd op de van hem bekende dynamische wijze geleid door onze voorzitter Joost Schokkenbroek, hoogleraar maritieme geschiedenis. Na een boeiend verhaal van John Cartledge (Verenigd Koninkrijk) over vlaggebruik tijdens de Cromwell-periode kwam de jonge chemisch analist Art Proaño (Nederland) aan de beurt. Hij wist zeer uiteenlopende disciplines

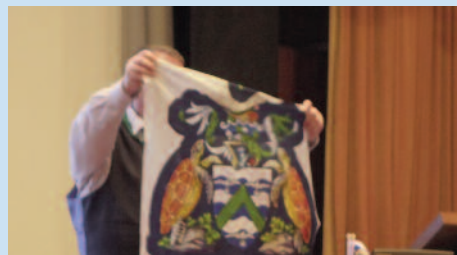
Art Proaño heeft zojuist zijn onderscheiding in ontvangst genomen.

(chemie, botanie, handelsgeschiedenis, maritieme geschiedenis én vlaggenkunde) te verenigen in een fascinerend verhaal over de geschiedenis achter kleurstoffen. Onder andere besprak hij de gebruikte kleurstoffen in de Amsterdamse vlag uit het Behouden Huis (uit 1596!), die zich in het Rijksmuseum bevindt. Art Proaño was uiteindelijk ook de winnaar van de juryprijs voor beste lezing. Volkomen terecht! Vervolgens was Ralph Kelly (Australië) aan de beurt met een interessant verhaal over de geschiedenis van het seinen met vlaggen in Port Jackson, de oude haven van Sydney. Dominique Cureau (Frankrijk) ging daarna in op huisvlaggen van Franse rederijen. Toen was het tijd voor een beetje comic relief van de kant van Geoff Parsons (Verenigd Koninkrijk), die modern vlaggebruik in de marinehaven van Portsmouth als onderwerp had. Aan het eind van deze eerste dag nam Annie Platoff (USA) ons mee de ruimte in met de rol van vlaggen in het Space Shuttle programma; met een beetje fantasie ook maritiem, het ging hier immers over ruimteschepen.

De dinsdag begon met drie lezingen over semiotiek en symbolen. Scot Guenter (USA) hield een

erudiet betoog over de rituelen rond het afdanken van Amerikaanse vlaggen. Hij werd gevolgd door Tiago José Berg (Brazilië) die verbanden liet zien tussen nationale vlaggen en landschappen. De jonge Amy Langston (USA) sloot de sessie af met een presentatie over de betekenis van sterren in vlaggen.

De rest van de lezingen die dag hadden historische vlaggen in Azië als onderwerp. Sekhar Chakrabarti (India) opende deze sessie en ging in op gebruik (in India en andere Aziatische landen is dit een eeuwenoud religieus symbool van het goede) en misbruik van de swastika, een delicaat onderwerp dat hij zeer afgewogen wist te brengen. In zeer oude Indische geschriften wordt al gewag gemaakt van vlaggen van goden en helden, zo vertelde KV Singh (India) vol overtuiging. Vervolgens was de beurt aan Xing Fei (China). China heeft een lange vlaggentraditie, maar hij hield vooral een betoog voor een wetenschappelijke en brede aanpak van vlaggenkunde in China. Zhao Xinfeng (China) ging ook in op dit onderwerp en liet voorbeelden zien van de diversiteit in vlagvoering in verleden en heden. Ter voorbereiding op het bezoek de volgende dag aan het depot van het Museum voor Volkenkunde te 's Gravenzande, waar vlaggen van vorstendommen van Nederlands-Indië tentoon werden gesteld, gaf Marcel van Westerhoven (Nederland) een overzicht van betekenis van symbolen en kleuren in deze vlaggen en hun achterliggende geschiedenis. De dinsdag werd afgesloten met de General Assembly van de FIAV. Daarin besloten de aangesloten vereniging dat het 27e ICV in 2017 in Greenwich (Verenigd Koninkrijk) plaats zal vinden en het 28e ICV in 2019 in San Antonio (USA). Voorts werden vier nieuwe verenigingen tot het FIAV toegelaten: uit Bulgarije, Portland (Oregon, USA), Ierland en Italië. >>

Medewerkers van de Havendienst plaatsen de vlaggen op het podium.

De loco-burgemeester Korrie Louwes krijgt de zevenbaans vlag aangeboden uit handen van Joost Schokkenbroek.

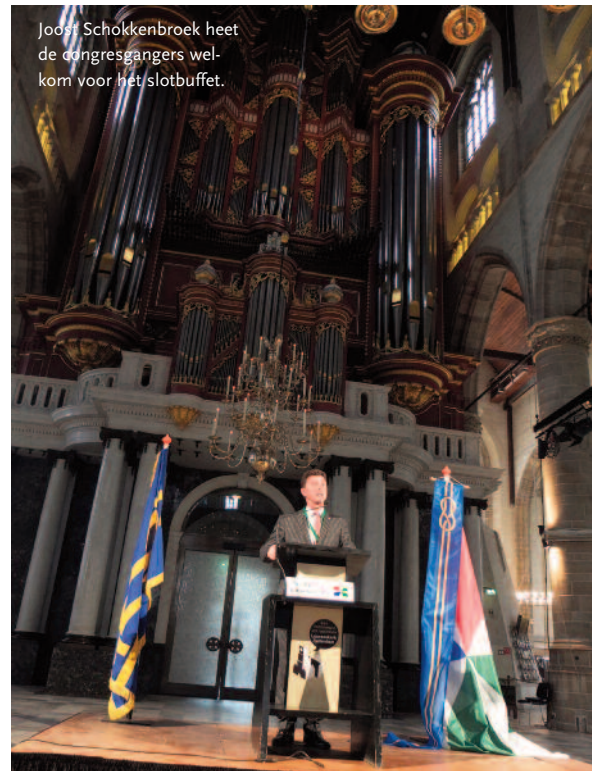
Gedelegeerden stemmen.

Het cadeau heeft een paar dagen op het stadhuis gewapperd

Opening van het congres

Joost Schokkenbroek heet de congresgangers welkom voor het slotbuffet.

Bezichtiging van vlaggen uit voormalig Nederlands Indië in het museumdepot van Volkenkunde in 's-Gravenzande.

De burgerzaal van het Rotterdamse stadhuis.

Een schitterende rondvaart door de havens, onder het genot van een heerlijk buffet werd aangeboden door het Havenbedrijf.

Bezoek aan de prachtige tentoonstelling 'Met vlag en wimpel' in het Maritiem Museum Rotterdam.

Vlaggen uit de collectie van Van Westerhoven versierden de hal van het Maritiem Museum.

Theun Okkerse voor 'zijn' vlag.

Poseren met de congressvlag als decor.

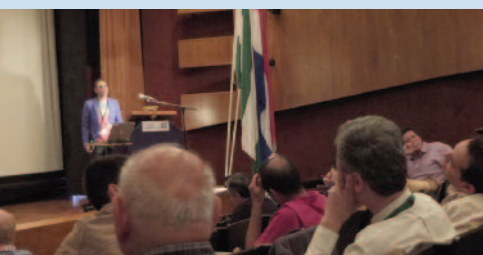
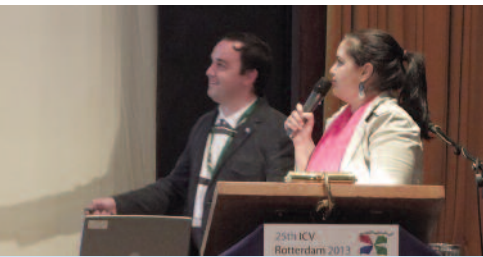
Geanimeerd gesprek voorafgaand aan het slotbuffet.

Organist Kees Doornhein imponeerde met zijn spel.

De nieuwe 'FIAV fellows' met het FIAV-bestuur op het podium.

De woensdag was de excursiedag, waarover elders al is geschreven.

Op de donderdag ligt traditioneel het zwaartepunt van het lezingenprogramma. Zo ook nu, met maar liefst dertien lezingen in vier thema's. Te beginnen met eilandvlaggen en vlaggen op eilanden: Edwin Crump (Australië) over Lord Howe Island, Michel Lupant (België) over Bermuda en Alain Raullet (Frankrijk) over Ierland. Daarna volgde een lang blok over historische vlaggen in Europa. Klaus-Michael Schneider (Duitsland) vestigde de aandacht op de vlaggen van de milities van de vrije stad Hamburg, gevolgd door Aleš Brožek (Tsjechië) over de vlag van het Protectoraat van Bohemen en Moravië. Een verhaal dat met name interessant was voor Nederlanders was dat van Patrice de La Condamine (Frankrijk), die op eloquente wijze de geschiedenis en geografische verspreiding van het Bourgondisch kruis uit de doeken deed. Ralph Bartlett (Australië) kwam met een invalshoek met verwijzingen naar de Nederlandse driekleur: die van Frankrijk bleek van oorsprong ook horizontaal te zijn geweest. Op naar Lucca met Roberto Breschi (Italië), die vertelde over de vele vlaggen die in de Middeleeuwen voor deze stadstaat zijn opgetekend.

Het derde thema van de dag was classificatie. Hugh Brady (USA) besprak het taai maar noodzakelijke onderwerp van systematische rubricering van vlaggenkundige informatie. Christopher Maddish (USA) kwam vervolgens met een door hem zelf voorgesteld classificatiesysteem dat vreemd overkwam, niet in het minst omdat het elke wetenschappelijke basis ontbeerde. Hedendaagse nationale vlaggen was het laatste thema van de dag. De vlag van Libanon was het onderwerp van de lezing van Roman Klimeš (Duitsland). De jonge Australiër Zev Landes liet vervolgens in een boeiende verhandeling zien hoe vlaggebruik op de straat veranderde tijdens de recente omwentelingen in het Midden-Oosten. Volgens Zev moeten we ons vlaggennieuws niet meer van de staat, maar van de straat halen. Met Jaroslav Martykán (Tsjechië) ging het naar de Hoorn van Afrika, waar in Somalië de ene na de andere autonome staat wordt uitgeroepen, met bijbehorende vlag.

Op de laatste dag beet Theun Okkerse (Nederland) als eerste spreker voor het thema 'ontwerp en kleuren' het spits af. Met een grafisch hoogwaardige presentatie gaf hij op heldere wijze uitleg over

de aandachtspunten die bij het ontwerpen van vlaggen een rol zouden moeten spelen. Buxin Han (China) kwam met een verhandeling over de psychologische aspecten van kleurkeuzes en de verbreidheid van bepaalde kleuren onder de nationale vlaggen. Deels Nederlands georiënteerd was de presentatie van Manuela Schmöger (Duitsland) over oranje als politieke kleur. Het laatste thema van het lezingenprogramma betrof subnationale vlaggen. Ladislav Hnát (Tsjechië) vertelde ons over de nationale vlag van de Sorben, een Slavisch volk in het oosten van Duitsland. Een verhelderend verhaal over de status en het gebruik van regionale vlaggen in Frankrijk kwam van de kant van Pascal Vagnat (Frankrijk). Het duo Andréa Nunes en Tiago José Berg (Brazilië) toonde de vlaggen van toeristische steden in de staat São Paulo. En Željko Heimer (Kroatië) showde de ceremoniële vlaggen van Kroatische gemeenten, die veel weg hebben van Italiaans gonfalones.

Als laatste gaf Pierre-Jean Guionin (Frankrijk) een update over de laatste gewijzigde versie van het Album des Pavillons, uitgegeven door de *Service Hydrographique et Océanographique de la Marine* (SHOM). Dit zal de laatste gedrukte versie zijn: vanaf nu zal SHOM de updates digitaal gaan publiceren.

Presentaties van Geoff Parsons over de plannen van het Flag Institute voor het 27ste ICV in Greenwich in 2017 en van Ralph Kelly van Flags Australia voor het 26e ICV in Sydney in 2015 sloeten het lezingenprogramma af.

Op deze plek dient nog vermeld te worden dat Andreas Herzfeld de Vexillon heeft gewonnen, de prijs voor het beste vlaggenboek van de afgelopen twee jaar. Hij ontving deze prijs voor zijn boek over Duitse autovlaggen.

Wat zijn, alle lezingen overziend, nu de trends? Het aantal sprekers uit Azië viel op: uit China drie en uit India twee, met inzichten van binnen uit over hun ver teruggaande vlagculturen. Hopelijk zet deze trend zich door, want er valt nog veel te ontsluiten op Aziatisch gebied en ze zijn zelf bij uitstek aangewezen om die kennis met de vlaggenkundige wereld te delen. De tweede trend was het aanzienlijke aandeel aan jonge sprekers: Amy Langston, Zev Landes, Edward Crump, Tiago José Berg, Andréa Nunes en Art Proaño, winnaar van de prijs voor de beste lezing. Dit doet hopen dat ook in het geval van de vlaggenkunde de jeugd de toekomst heeft. Op naar Sydney in 2015! □

Vlaggendag 2013

Irene Jacobs geeft een toelichting bij de tentoonstelling.

Sjoerd de Meer vult aan.

Wat later in het jaar dan gewoonlijk vond op 26 oktober jl. in het Maritiem Museum te Rotterdam de Vlaggendag 2013 plaats. Dat had natuurlijk alles te maken met de drukte rond het organiseren van het 25ste *International Congress of Vexillology* in Rotterdam in augustus, waarbij een deel van het bestuur nauw was betrokken.

Zo'n 20 leden wisten de weg naar het Museum te vinden. Na ontvangst trapte het bestuur af met de Algemene Ledenvergadering. Allereerst werd even stilgestaan bij het overlijden van Eveline Brugghe, lid van het organisatiecomité voor ICV 25 (zie ook p. 15). Wat volgde kan in een paar zinnen worden samengevat. De vereniging is gezond en wel, niet in het minst door het zo succesvol verlopen ICV 25. Maar: een paar bestuursleden zullen binnen niet al te lange tijd aftreden. We zullen de komende tijd dus serieus op zoek moeten naar bestuurskandidaten. Vermeldenswaard is verder nog het plan van de redactiecommissie van Vlag! om ook een digitale nieuwsbrief te gaan produceren. De drie kersverse fellows van de FIAV, Hans Horsting, Joost Schokkenbroek en Marcel van Westerhoven, deden vervolgens aan de hand van foto's verslag van ICV 25, een mijlpaal in de geschiedenis van de NVvV. Elders in dit nummer van Vlag! kunt u van alles over het congres lezen, maar laat nog eens gezegd zijn dat we hier met grote tevredenheid op terug kunnen kijken. Dank gaat daarbij nadrukkelijk ook uit naar de Stichtingen (Vlaggenparade Rotterdam en Vlaggenmuseum Nederland) in het algemeen en Hans Horsting in het bijzonder; zonder hen/hem was dit niet mogelijk geweest.

De eerste lezing was van de secretaris, die de lezing die hij tijdens ICV 25 had gehouden, over de vlaggen van de vorstendommen in voormalig Nederlands-Indië, nog eens dunnetjes overdeed, maar nu in het Nederlands natuurlijk. Aan het eind liet hij een serie foto's zien met de negentiende-eeuwse Oost-Indische vlaggen die op 7 augustus jl. in het depot van het Museum voor Volkenkunde ('s-Gravenzande) speciaal ter gelegenheid van het congres waren tentoongesteld.

Na de lunch ging het verder met een viertal korte presentaties. Mevrouw Huijsman-Engelberts vertelde over het subtiele verborgen gebruik van de Nederlandse vlag tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. Zo hing in de kampen het wasgoed wel eens in de volgorde rood-wit-blauw aan de drooglijjn.

Thijs van Leeuwen verzamelt sinds het congres, geïnspireerd door Zev Landes' opmerking dat je voor vlaggennieuws niet meer bij de staat maar op straat moet kijken, alle krantenartikelen waarbij vlaggen vermeld worden en/of afgebeeld zijn. Het aantal artikelen dat hij in twee-en-een-halve maand al had verzameld en die hij liet zien was verbazingwekkend en zegt veel over het belang van vlaggen bij allerlei relevante gebeurtenissen. Marcel van Westerhoven sloot deze sessie af met twee korte presentaties. De eerste had als onderwerp de expositie van circa 450 in masten gehezen gemeentevlaggen op de Flevohof van april tot augustus 1981. Door een schenking van de erven van organisator Klaes Sierksma beschikt de vereniging nu over een hele serie kleurenfoto's van dit voor de gemeentelijke vlaggenkunde belangwekkende evenement, die hij op het scherm liet zien. Vervolgens liet hij zien in welke mate de defileervlaggen die waren ontworpen voor de

jeugd hulde tijdens het veertigjarig jubileum van koningin Wilhelmina op 6 augustus 1938 hun sporen hebben achtergelaten in hedendaagse gemeente- en dorpsvlaggen.

Hierna was de beurt aan Irene Jacobs en Sjoerd de Meer van het Maritiem Museum, die toelichting gaven over 'Met Vlag en Wimpel', de expositie van achttiende- en negen-

Mevrouw Huijsman-Engelberts

tiende-eeuwse handgeschilderde vlaggen van beurtschippers in het Museum. Daarna was het tijd deze fantastisch opgezette expositie van dichtbij te bewonderen.

We eindigen een Vlaggendag nooit zonder borrel, ook deze keer niet. We kunnen weer terugkijken op een geslaagde bijeenkomst van vlaggenkundig Nederland. Volgend jaar wellicht in het zuiden? □

MvW

POETRY INTERNATIONAL wederom op de Vlaggenparade

Op 11 juni werd voor de tweede keer het Poetry International Festival op de Vlaggenparade geopend. Twintig beroemde dichters uit de hele wereld kwamen banieren hijsen waarop hun eigen dichtregels waren weergegeven. Dichters droegen voor uit eigen werk; directeur Bas Kwakman van het festival hees de Poetry vlag. De Vlaggenparade liet zich – mede door het prachtige weer – van zijn beste kant zien.

Poetry International

Het 44ste Poetry International Festival Rotterdam trok ditmaal samen op met de eerste editie van het grensverleggende festival *Rotterdam Unlimited*, dat *Dunya Festival* en *Zomercarnaval* in zich op had genomen. Samen dompelden Poetry en *Rotterdam Unlimited* de stad zes dagen lang onder in een zee van muziek, dans, poëzie, theater en carnaval. Met dichters als Adonis en John Ashbery haalde Poetry International weer de meest bijzondere dichters en de grootste taalvernieuwers uit de hele wereld naar Rotterdam.

De dichters die bij de Vlaggenparade uit

Dichter des Vaderlands - Anne Vegter (m), Stadsdichter Daniël Dee (r) en Eveline Brugghe -Vlaggenparade (l).

Poetry directeur Bas Kwakman hees de Poetry vlag

Vlaggenparade

de bus stapten keken vreemd op: te midden van al de landenvlaggen die samen de Vlaggenparade vormen, waren er 20 lege masten waar opgevouwen banieren aan hingen: die banieren moesten de dichters gaan hijsen. Op de banieren was niet alleen weergegeven dat dit het 44ste Poetry International Festival was maar ook de Nederlandse vertaling van dichtregels die deze 20 dichters zelf gemaakt hadden. Samen met de vermelding van hun naam en het land van herkomst vormden deze banieren – na gehesen te zijn – een opvallende “zee van poëzie” op de Boompjesboulevard.

Nadat Eveline Brugghe van de Vlaggenparade deze bonte groep dichters welkom had geheten droegen de “dichter des Vaderlands”, Anne Vegter, en de Rotterdamse stadsdichter Daniël Dee gedichten voor. De directeur van Poetry hees vervolgens de Poetry International vlag in de hoge vlaggenmast van de Parade. De dichters volgden daarna met het hijsen van “hun” banier. Het werd een heel bijzonder vlaghijsgebeente, mede mogelijk gemaakt door de Stichting De Verre Bergen. Waar ter wereld kun je een festival op zo'n bijzondere manier omlijsten... □

Vlaggenparade
versterkt

‘De Kracht van Rotterdam’

Na het succes van vorig jaar speelde de Vlaggenparade wederom een rol in de foto-expositie “De Kracht van Rotterdam”. Deze expositie is een podium voor de stad, haar bewoners en de fotografen. Want de stad is meer dan de glunderende Ghanese dame, de mannen op de straathoek van de Binnenweg, de kansarme kinde-

ren van Zuid en de hooligans van Feyenoord. Maar dat moet je dan wel laten zien, in alle schoonheid en kracht die de stad heeft.

Ook begin 2013 werden onder de titel “1 Stad, 24 Uur, 12 Fotografen” twaalf jonge beroepsfotografen uitverkoren om de schoonheid van de stad vast te leggen door in een aantal wijken de stad op eigen wijze te vereeuwigen: iedere fotograaf kreeg één wijk toebedeeld die gedurende 24 uur moest worden vastgelegd “zodat Zuid weet hoe Noord slaapt”. De foto’s werden door een jury beoordeeld.

Op diverse plaatsen in de stad werd een aantal van de uitgekozen foto’s vergroot opgehangen en aan het grote publiek

getoond. Maar daar bleef het ook dit keer niet bij: de Vlaggenparade speelde ook een rol door er op 19 april banieren op te hangen met de zeer goed zichtbare tekst “1 Stad, 24 Uur, 12 Fotografen, De Kracht van Rotterdam”. Dit project werd georganiseerd door Stichting De Kracht van Rotterdam die wordt gefinancierd door De Verre Bergen en andere Rotterdamse partners.

De Vlaggenparade kon nu weer eens gebruikt worden om een prachtig initiatief aan een groot publiek te tonen: ook dit is een aspect van de Vlaggenparade waar maar al te graag met anderen wordt samengewerkt. □

| www.dekrachtvanrotterdam.nl

Centrum: Foto van Eva Flendrie 2013

Pernis Hoogvliet: Foto van Marijke Groeneveld 2013

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

In memoriam

Eveline Brugghe

Eveline Brugghe (geboren in 1941 in Indonesië) was drie jaren lid van de Werkgroep Evenementen & P.R. van de Stichting Vlaggenparade Rotterdam; ze was daarvan ook de vice-voorzitter. In die functie trad zij vele malen op als ceremoniemeester bij vlaghijevenementen op de Vlaggenparade, altijd met zwierige hoed en tot in de puntjes gekleed in de kleuren die bij het evenement hoorden. Ook verzorgde zij de relaties met de media, vroeg vergunningen aan en zij vertegenwoordigde de Vlaggenparade bij allerlei officiële gelegenheden. Alsof dit naast haar vele andere activiteiten (die ze uitvoerde onder de naam *EB Evenementen*) nog niet genoeg was werd ze medebestuurder van de stichting die het *25st International Congress of Vexillology* 2013 in Rotterdam (4-10 augustus) organiseerde. Vele taken voor dit congres werden aan haar toevertrouwd, zoals de excursies en recepties die in het congresprogramma rijkelijk voorkwamen. Vlak voor het congres begon werd Eveline in het ziekenhuis opgenomen waar zij op 12 augustus overleed.

Deze aimabele, deskundige, markante en gemotiveerde persoonlijkheid – die veel tegenslagen in haar leven moest verwerken – had zich geweldig op het congres verheugd na zo'n essentiële bijdrage aan de voorbereidingen te hebben geleverd.

De Stichting Vlaggenparade Rotterdam heeft met het wegvallen van Eveline een uitermate groot verlies geleden: een trouwe steunpilaar en vriendin is weggevallen. Eveline wordt als mens en medewerkster heel erg gemist. Wij leven mee met haar familie.

h.h.

Charlois: Foto van Shalitha Dietrich 2013

Prins Alexander: Foto van Anouk Griffioen 2013

Overschie: Foto van Erik Kroes 2013

TOPVRIJWILIGERS waren weer op de Vlaggenparade

Het was op 16 mei weer groot feest op de Vlaggenparade: de 50 Topvrijwilligers die via *Yes we Care* waren geselecteerd kwamen 'hun' banier hijsen met hun beeltenis en naam erop. Wat een fijn, positief vlaghijsfevenement was dit weer, ondanks de stromende regen.

Yes we Care

Iedere maatschappelijke organisatie – zeker de non-profits – heeft een aantal concrete zaken nodig (meer dan alleen geld) om haar doel of project te realiseren. *Yes we Care* bevordert het verkrijgen van kennis, tijd, materialen en geld. *Yes we Care* is een platform waar non-profit organisaties zich kosteloos voor kunnen stellen aan bedrijven en particulieren. Door de promotie van *Yes we Care* worden bedrijven en particulieren gestimuleerd om de aangeelde organisaties te ondersteunen.

Topvrijwilligers

In 2012 had *Yes we Care* de nominatie, verkiezing en huldiging van Rotterdamse Topvrijwilligers al samen met de Vlaggenparade ter hand genomen. Dat beviel wederzijds

zo goed dat het naar meer smaakte. En zo kwam het dat – mede dankzij de steun van de Stichting De Verre Bergen – de 50 gekozen Topvrijwilligers 2013 op een banier hun eigen naam en beeltenis terugvonden. En die banier mochten ze op 18 mei allemaal komen hijsen in de Vlaggenparade tijdens een officiële ceremonie als eerbetoon aan hen die zich belangeloos zo intens inzetten voor anderen.

Zo'n 500 Rotterdamse vrijwilligers waren genomineerd; 50 daarvan werden uitverkoren om zich Topvrijwilliger 2013 te mogen noemen en dus de eigen banier te mogen hijsen.

Ondanks de onophoudelijk neervallende regen werd het een stralende vlaghijsdag. De ervaring leert dat de topvrijwilligers helemaal uit hun dak gaan als ze 'hun' banier mogen hijsen. Maar ook bekend is dat het echte genot pas komt wanneer deze vrijwilligers in alle rust met hun naasten een wandeling over de Vlaggenparade maken en aan kunnen wijzen waar 'hun' banier wappert.

Het werd een pracht bijeenkomst, mede door de

Wethouder Korrie Louwes

Floor Wijburg van Yes We Care

inspirerende woorden van wethouder Korrie Louwes die de *Yes we Care* vlag mocht hijsen en die hulde bracht aan al die banierhijzers en aan hun grote aantal meegekomen familieleden, vrienden en bekenden (waardoor er heel wat meer parapluï's waren dan banieren, sponsor- en *Yes we*

Carevlaggen). Het werd al met al een heel bijzonder vlaggenparade-evenement dat grote publiciteit kreeg en drie weken later werd afgesloten met het uitreken van de banieren aan de vrijwilligers.

Dank aan allen die dit evenement mogelijk maakten. □

Meer parapluï's dan banieren...

Inhoudigingsvlag

Ter gelegenheid van de troonsafstand van Koningin Beatrix en de troonsbestijging door Prins Willem-Alexander werd door Faber/Shipmate een inhoudigingsvlag ontworpen. De Vlaggenparade beleefde de primeur van het hijsen van deze vlag, die in recordtempo werd gefabriceerd nadat de troonsafstand bekend was geworden.. De eerste exemplaren werden in de Vlaggenparade gehesen door de Rotterdamse wethouder Marco Florijn, door Vlaggenparadevoorzitter Tom Bokhout en door Eveline Brugghe, vice-voorzitter van de Werkgroep Evenementen & P.R. van de Vlaggenparade. Het werd ondanks de regen een stralend gebeuren dat nog eens aantoonde hoe de Vlaggenparade bovenop de actualiteit zit. □

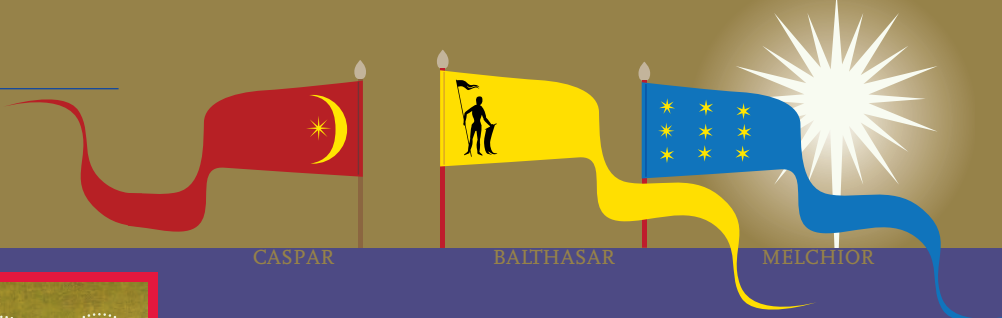
ABN♦AMRO World Tennis Tournament

Wie anders dan Roger Federer mocht op 12 februari het 40ste ABN♦AMRO Tennis Toernooi officieel openen: de toptennisser hees op de Vlaggenparade de eerste banier - met zijn afbeelding erop - in aanwezigheid van burgemeester Aboutaleb en toernooi-directeur Richard Krajicek. De Vlaggenparade toonde zijn unieke promotiemogelijkheden: op 40 banieren werden de vroegere winnaars van het toernooi weergegeven. Het was een indrukwekkende parade van zeer opvallende beeltenissen die grote aandacht kregen: een gouden greep van ABN♦AMRO, Rotterdam Topsport en de toernooileiding. □

Doopplechtigheid van de Green Stream

Aan de Boompjeskade, vlak 'onder' de Vlaggenparade, werd de LNG-tanker 'Green Stream' gedoopt en door Peters Shipyards overgedragen aan het bevrachtingsbedrijf Interstream Bargining. Dit gasolievrije, elektrisch aangedreven LNG-schip vaart voor Shell Binnenvaart op de Rijn met een unieke nieuwe kijk op duurzaamheid, veiligheid en efficiency. De drie partners staken ter viering van dit gebeuren hun vlaggen uit in de Vlaggenparade: een mooie promotie-actie die veel aandacht trok. Wie volgt? □

CASPAR

BALTHASAR

MELCHIOR

De vaandels van de 'Drie Koningen'

ENIGE TIJD GELEDEN ontving ik een bericht van de heer Peter Diemer van de *Vereniging Vrienden van de Kerstgroep*. Hij wees mij op de aanwezigheid van banieren op vijftiende-eeuwse schilderijen van de Aanbedding der Wijzen, ook wel de Epifanie genoemd. Dit tafereel, dat in

de loop der eeuwen vele malen op doek is gezet, toont hoe de Drie Koningen aankomen in Bethlehem en daar het Christuskind eer bewijzen en geschenken brengen: goud, mirre en wierook. Als voorbeeld van een dergelijke afbeelding dient hier een detail van een schilderij van Jörg Stocker uit 1496, waarop de aankomst van de Drie Wijzen (of Koningen) met elk hun gevolg is te zien (1). Voor elke stoet uit wordt een vaandel gedragen. In later tijden ging men aan de wijzen één van de drie oude werelddelen en een levensfase toekennen. Welke koning precies uit welk werelddeel kwam en welke levensfase hij vertegenwoordigde wisselde nogal eens van bron tot bron. Het volgende kom je vaak tegen:

CASPAR

BALTHASAR, MELCHIOR

uit Afrika: Balthasar, een donkere jongeling;
uit Azië: Caspar, van middelbare leeftijd;
uit Europa: Melchior, een grijsaard.

OP HET WERK van Stocker draagt de stoet uit Europa een blauw vaandel met negen zespuntige gele sterren met zich mee, die uit Azië een rood vaandel met een gele wassenaar en een gele acht-

puntige ster (mogelijk geïnspireerd door de symbolen van Constantinopel, later het Osmaanse Rijk) en die uit Afrika een donkere strijder met lansvaan en schild op een geel doek (wellicht de Afrikaanse soldaatheilige Sint-Mauritius). Op de

vele schilderijen van de Epifanie zijn dezelfde vaandels met slechts kleine variaties aan te treffen. Zo is het Europese vaandel ook wel eens bezaaid met sterren of draagt er zes, zeven of acht, maar wel altijd in dezelfde kleuren. Het Aziatische vaandel is meestal blauw van kleur, de symbolen zijn constant. Het vaandel van Afrika draagt altijd de moor met lansvaan en schild op geel. In het Wapenboek Gelre staat het apocriefe wapen van Balthasar met de moor rood gekleed. Het apocriefe wapen van Caspar (Azië) heeft daar een blauw veld. En het apocriefe wapen van Melchior (Europa) draagt in Gelre zes sterren.(3) Ondanks deze variaties valt op hoe constant de uitvoering van de drie banieren door de eeuwen en in verschillende landen eigenlijk is. Kennelijk was er wijdverbreide consensus over hoe ze er uit behoorden te zien.

WAT OOK OPVALT is dat het vaandel voor Melchior uit Europa heel veel weg heeft van de huidige vlag van de Europese Unie. Theo Roelofs van De Kerstgroep vroeg zich af of de ontwerpers van de Europese vlag zich hebben laten inspireren door deze banier op de Epifanie-schilderijen (3). Dat zou best wel eens kunnen, hoewel de officiële verklaring van de Europese vlag geen gewag maakt van wat voor een christelijke symboliek dan ook. Er wordt in elk geval wel beweerd dat Arsène Heitz, één van beide ontwerpers, heeft gezegd dat de vermelding van de krans van twaalf sterren van de Koningen van de Hemel in het Boek van Openbaring hem heeft geholpen bij het bedenken van de vlag (4). □

Marcel van Westerhoven

Bronnen

- (1) Jörg Stocker, 1496, *Fürstliche Hohenzollernsche Sammlungen Museum te Sigmaringen, Duitsland*
- (2) *Wapenboek van de Heraut Gelre*, uit de catalogus van handschriften van de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel, B.R. Ms. 15652-56, blad 28v^o
- (3) "Kerstafbeeldingen op schilderijen", *De Kerstgroep*, jaargang 13* nr 2*, november 2007
- (4) http://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Europe

Door Marcel van Westerhoven

Vogelen en een V voor het dorp **Vogelenzang** (gemeente Bloemendaal)

Ondanks de gestage regen zat de stemming er bij de aanwezigen goed in die zaterdag 9 maart 2013, op het centrale pleintje midden in het dorp Vogelenzang. Vogelenzang is één van de vijf dorpskernen van de gemeente Bloemendaal, naast Aerdenhout, Bennebroek, Bloemendaal zelf en Overveen. Aanleiding: de eerste hijsing van de eigen dorpsvlag. Na enige woorden van Kees Hulbosch over de totstandkoming en betekenis van de vlag, ging deze onder applaus en het genot van een glaasje champagne langs de mast in top.

De gemeente Bloemendaal heeft een officiële vlag, maar die staat voor de hele gemeente. In de dorpsgemeenschap ontstond enige jaren geleden de behoefte om een eigen vlag te ontwikkelen.

Initiatiefnemers Kees Hulbosch en René Korfage kwamen aangevuld met Co Groskamp en Mandy van Hensbergen na lang wikken en wegen en meerdere probeersels met een aardig ontwerp op de proppen. De vlag kan worden omschreven als:

Twee even lange banen van rood en blauw met over het midden een witte geschreefde letter V over de hele hoogte van de vlag. De linkertak van de V is twee maal zo dik als de rechtertak. Van binnen is de V geel opgevuld, met op het geel langs binnenzijde van de linkertak van de V en geplaatst in de zin daarvan drie groene vogels.

Het meest kenmerkende symbool in de dorpsvlag vormen de drie vogels, in de kleur groen uit de gemeentevlag van Bloemendaal. Dit sprekend element staat natuurlijk voor de naam van het dorp en is in deze rangschik-

king ook terug te vinden op het wapen op het uit 1901 stammende doopvont in de kerk. Geel, rood en blauw zijn de kleuren uit de vlag (en het wapen) van de provincie Noord-Holland. De V duidt nog eens extra op de naam van het dorp.

Een mooi initiatief. Dat deze vlag een succes moge worden! En hopelijk leidt dit na Spaarndam en Vogelenzang tot meer aannames van dorpsvlaggen in het gewest Zuid-Kennemerland. □

De drie initiatiefnemers hijsen de dorpsvlag, v.l.n.r. Kees Hulbosch, René Korfage en Mandy van Hensbergen.

FOTO MARCEL VAN WESTERHOVEN

Reconstructie van Schevenings vaandel uit stadhouderstijd

Illustratie Piet Bultsma, beeldbewerking Vlag!

Voor de start van de viering van 200 jaar Koninkrijk is het vaandel van het groene vendel van de oude Schutterij van Scheveningen uit 1788 gereconstrueerd.

Het vaandel speelt binnenkort een rol bij de nagespeelde landing op 30 november van de Prins van Oranje in 1813. Bij die gebeurtenis maakten leden van de Schutterij, die stadhouder Willem V in 1795 naar Engeland hadden zien vertrekken, direct na de landing in hun oude uniformen hun opwachting bij de Prins van Oranje, de latere koning Willem I. Dit tafereel is straks opnieuw te zien.

Op het vaandel stond het officiële wapen van Scheveningen met de drie gekroonde haringen met daaronder de wapenspreuk: *Concordia Constans*, wat zoveel betekent als 'altijd saamhorigheid'. Daarboven waren de wapens van stadhouder Willem V, de Staten van Holland en West-Friesland en van 's-Gravenhage geborduurd.

De reconstructie door heraldisch schilder Piet Bultsma uit Oosterwolde gebeurde op basis van een zwart-wit foto in het Haags Gemeentearchief. Het vaandel is in de oorlog verloren gegaan bij de ontruiming van het Haags Gemeentemuseum voor de aanleg van de Atlantikwall. □

Thijs van Leeuwen

Werd op zolder gevonden oranje-wit-blauwe vlag in 1813

In Warmond gaat 30 november de oranje-wit-blauwe vlag in top van de Protestantse kerk. Dat is om te herdenken dat dat precies 200 jaar daarvoor ook gebeurde om de verdrijving van de Fransen en de terugkomst van de Oranjes te vieren. Warmonder Hans Oudshoorn vond de vlag bij het leeghalen van het huis van zijn opa. Die was nazaat van één van de drie waaghalzen die in 1813 de kerktoren beklommen om de vlag uit te steken. Het zou dus best wel eens om de originele vlag kunnen gaan. Oudshoorn wilde het weten ook.

Door Jos Poels

Of het historisch allemaal juist is? Niemand die het zeker weet, maar dit is het verhaal dat

Warmond kent over 1813, toen erfprins Willem Frederik van Oranje-Nassau, de toekomstige koning Willem I, in Scheveningen landde. Hans Oudshoorn: 'Het verhaal gaat dat Warmonder Piet van Egmond het op 30 november 1813 op het strand van Scheveningen allemaal zag gebeuren. Hij is daarop naar huis gelopen – dat zijn 22 kilometers – om het grote nieuws te vertellen. In Warmond was men zo blij dat de plaatselijke diender Huig Meurs, samen met twee 19-jarige jongens, de kerktoren in klom om de vlag uit te steken. Ze waren allemaal oranje getooid. Die jongens waren Johannes Schoneveld en Willem Oudshoorn, mijn over-over-grootvader. Boven op de toren hebben ze ook nog heel hard 'Oranje Boven!' geroepen.'

Welke vlag werd uitgestoken, vertelt de overlevering niet. Maar het verhaal gaat wel verder. Oudshoorn: 'In 1863 werd bij de bevrijding van 1813

in Warmond uit kerktoren gestoken?

^

Hans Oudshoorn vond bij het leeghalen van het huis van zijn opa een oranje-wit-blauwe vlag. Was dit de vlag die zijn verre voorouder in eind november 1814 op de kerktoren van Warmond zette?

>

Historicus Leo Dalhuijsen uit Warmond kwam via het Textielmuseum in Tilburg uit bij het Rijksmuseum in Amsterdam. Daar werden monsters genomen van de mysterieuze vlag.

stilgestaan. In Warmond beklommen Johannes Schoneveld en mijn voorvader – toen oude mannen – de toren nog een keer om te herhalen wat ze 50 jaar eerder hadden gedaan. Zo werd een traditie geboren, want sindsdien wordt dat om de 50 jaar herhaald. Eerst in 1913, toen in 1963. Telkens speelden nazaten van de eerste drie vlagstekers een hoofdrol. Dit jaar op 30 november 2013 weer.'

Bij alles wat er in de jubileumjaren over de Warmondse vlaggentraditie is geschreven, wordt nergens duidelijk hoe die vlag eruit zag. Bij het opruimen van de woning van zijn opa in 1996 vond Hans Oudshoorn een doos, met daarin een oranje-witblauwe vlag en allerlei schrijfsels over de traditie. 'Omdat mijn over-grootvader in 1813 bij het drietal zat dat de vlag uitstak, zou dat best wel eens de vlag kunnen zijn die toen op de kerktoeren werd gehesen', zegt Oudshoorn. 'Zo heb ik althans heel lang gedacht dat het zat. Vorig jaar kreeg ik een email van één van de nazaten van Johannes Schoneveld. Die wilde weten of dit jaar het gebeurde uit 1813 weer werd herhaald, want dan zouden wij aan de beurt zijn om het te doen. De gemeente Warmond bestaat niet meer en is opgegaan in de veel grotere gemeente Teylingen. Die had niet zo'n trek in het organiseren van dat Warmondse evenement. Dus gaan we het zelf doen. Ik doe het samen met Ard van der Steur, VVD-Kamerlid die in Warmond woont en ook familie van me is. We hebben daarvoor het Comité 1813 opgericht.' De oranje-blanje-bleuvlag zat Hans Oudshoorn – hij is eigenaar van de Albert Heijn in Warmond – niet lekker. Niet vanwege het huidige beladen karakter ervan, maar over de

echtheid van de vlag. 'Ik wilde het weten ook. Ik kan niet gaan beweren dat het de vlag is die in 1813 werd gebruikt, als we het niet zeker weten. Ik ben het samen met Leo Dalhuisen (hij is historicus en woont ook in Warmond) gaan uitzoeken. Via het Textiel-museum in Tilburg kwamen we bij het Rijksmuseum in Amsterdam uit. Daar zijn deze zomer monsters genomen van alle drie de vlaggenkleuren. We hebben lang op het resultaat moeten wachten, en de uitkomst was ook een beetje teleurstellend. De vlag dateert namelijk van na 1888, want er zitten pigmenten in die pas vanaf toen werden gebruikt. Dus als de vlag uit de kerktoeren heeft gewapperd, dan was dat pas in 1913. We gaan ervan uit dat de vlag zeker in 1963 uitgestoken is geweest.'

Op 30 november gaat de oranje-witblauwe vlag weer in top van de nu Protestantse kerk in Warmond. 'Historisch misschien niet correct, want misschien werd er op 30 november 1813 wel een rood-witblauwe Hollandse vlag uitgestoken, of een oranje-witblauwe vlag. Of een effen oranje vlag? Wie zal het zeggen', aldus Oudshoorn. 'De oranje-blanje-bleuvlag is wel te verdedigen, want het ging om de terugkomst van de Oranjes naar Nederland. Niet meer als stadhouders, maar als koningen. De kleur oranje speelde toen in 1813 een belangrijke rol. Het vlagsteken is een mooie traditie geworden, die we in ere moeten houden.'

Het Comité 1813 doet op www.comiter1813.nl uit de doeken hoe het feestprogramma er op 29 en 30 november uitziet. □

Wat de drie banen rood-wit-blauw van onze vlag voorstellen is niet bekend. Wel kunnen wij het er over eens zijn dat het een aantrekkelijke combinatie is. Vurig rood gescheiden door wit van het koele blauw. Deze vlag heeft dus betekenis omdat wij die er aan geven. En dat vergt onderhoud.

De Nederlandse vlag heeft, omdat hij al eeuwen van ons is, een gelaagde betekenis. Iedere periode zal daar weer een nieuwe aan toevoegen. De generatie die de oorlog en bevrijding heeft meegemaakt zal het als een symbool van herwonnen soevereiniteit en grote opluchting zien. Voor waterbouwers is het innovatie en kunde, voor een soldaat de natie, waarvoor je staat.

De vlag is symbool voor het soevereine grondgebied en heeft niets te maken met de staatsvorm. De republiek gebruikte het zelfde rood-wit-blauw als nu het koninkrijk dat doet.

Voor ons is het belangrijk dat de vlag zich verbindt aan gebeurtenissen van nationaal belang. Het maakt dat de vlag zich – zoals bij het aantreden van een nieuw staatshoofd – oplaadt met een nieuwe associatie.

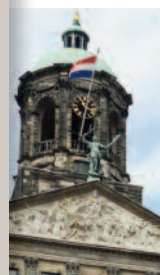
De plechtigheden van 30 april in Amsterdam heb ik op TV bekeken. Op de Dam heb ik maar één Nederlandse vlag zien wapperen. (Ik bedoel de gewone met rood-wit-blauw banen.) Deze was uit de toren van het paleis gestoken. Bijna onopvallend, zo bescheiden van grootte was hij.

Hier is een enorme kans gemist. Een beetje meer eigenwaarde had ik van de organisatoren toch wel verwacht.

Voor de kijker buiten Nederland is het ook niet echt educatief geweest. (Velen denken nu al dat de Nederlandse vlag die van Frankrijk is... over identiteitsverwarring gesproken.) Je zult steeds bevestiging moeten afdwingen: het rood-wit-blauw is juist van Nederland. Steeds moet de vlag gevoed worden met nationale betekenissen, nieuwe associaties, voor iedere generatie opnieuw.

Wees trots op dat oude symbool dat ons als natie bevestigt. Het land aanvaardt een nieuw staatshoofd en niet andersom: het is geen privéfeestje waarbij het land is uitgenodigd. En daarom had het symbool van het land, de vlag, er nadrukkelijk bij betrokken moeten worden. Dat was goed vlagonderhoud geweest.

Theun Okkerse

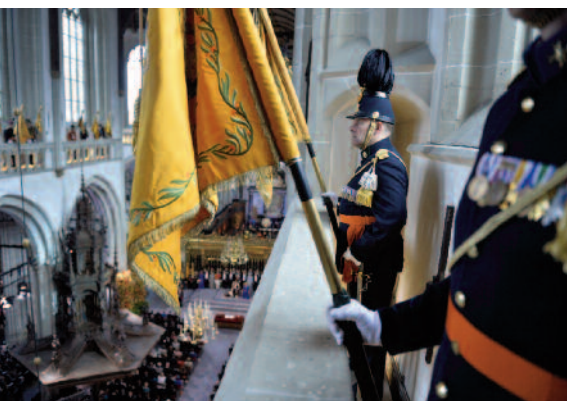

Inhuldiging

Bij de inhuldiging van koning Willem-Alexander op 30 april speelden de vaderlandse en nationale kleuren oranje en rood-wit-blauw als vanouds een belangrijke rol. Dit kwam tot uiting in de koninklijke standaard, de rijksbanier, de vaandels en standaarden van de krijgsmacht in de koninklijke stoet en de Nieuwe Kerk en de feestversiering op de Dam.

Door Thijs van Leeuwen

Weken van tevoren waren de belangrijke gebouwen in de Amsterdamse binnenstad en aan het IJ reeds volgehangen met banieren in deze kleuren, de zogenaemde 'citydressing', verzorgd door het bureau Citymarketing van de gemeente Amsterdam.

Op de dag zelf wapperde voor de troonsafstand op het dak van het Koninklijke Paleis de standaard van koningin Beatrix. Onze nationale driekleur was uitgestoken vanuit de koepel van het paleis en hing aan een lange vlaggenmast bij het Nationaal Monument.

Na het tekenen van de acte van abdicatie door koningin Beatrix werd haar standaard op het paleis vervangen door die van de nieuwe koning. Deze verschilt slechts minimaal van de oude standaard. Het enige is dat het lint van het Grootkruis van de Militaire Willemsorde, dat om het koninklijk wapen hangt, bij de standaard van Beatrix eindigde in een rozet en nu in een strik. Hiermee is een fout uit het verleden gecorrigeerd aangezien het draaglint ook daadwerkelijk in een strik eindigt.

Rijksbanier

In de aanloop van de Inhuldiging is er vanuit de Dienst Koninklijk Huis in samenwerking met de Hoge Raad van Adel een poging ondernomen om de rijksbanier te voorzien van het huidige koninklijke- of rijkswapen. Op de rijksbanier, die voor de Inhuldiging van koning Willem II in 1840 door de kunstschilder B.J. van Hove was vervaardigd, stond namelijk nog het oude wapen van voor 1907 met gekroonde en aanzierende leeuwen als schildhouders. Bij de inhuldigingen van koningin Juliana en koningin Beatrix was dit niet gecorrigeerd, omdat men toen de opvatting huldigde dat de rijksbanier als onderdeel van de regalia onveranderd moest blijven. Staatsrechtelijk is echter het

voeren van een niet meer geldig wapen niet juist. De poging om dit door het vervaardigen van een nieuwe rijksbanier aan te passen, liep echter stuk op de korte tijdspanne tussen de aankondiging van abdicatie en de abdicatie zelf. De bedoeling is wel om een nieuwe rijksbanier te vervaardigen, die dan ruim op tijd klaar is voor de volgende Inhuldiging.

Vaandels en standaarden

In tegenstelling tot vorige inhuldigingen werden in de koninklijke stoet niet langer de vaandels van de garderegimenten Grenadiers, Jagers, Fuseliers Prinses Irene en het Korps Mariniers megedragen. In plaats daarvan waren het nu drie vaandels en een standaard, die Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee vertegenwoordigden en een plaats op het troonpodium kregen. Hiermee werd gebroken met de tra-

< ^ De Koninklijke stoet op weg naar de Nieuwe Kerk. Voorop de rijksbanier daarachter de vaandels en standaarden van de Marine, Landmacht, Luchtmacht, Marechaussee en Politie. FOTO'S MINISTERIE VAN DEFENSIE

<< Vaandels van het Regiment Verbindingstroepen en het Regiment Geneeskundige Troepen hoog in de Nieuwe Kerk. FOTO ANP

ditie dat deze eer alleen te beurt viel aan die regimenten, die als garde het dichtst bij de Koning staan en zoals het bij de Grenadiers en Jagers heet: *Onder het Oog des Konings* dienen. De symbolische betekenis van de lijfwachten rond de troon ging hiermee verloren.

Bij de Koninklijke Marine moest op het podium het vaandel Korps Mariniers, dat door de heroïsche strijd op de Maasbruggen in Rotterdam in mei 1940 een zekere gardestatus had verworven, wijken voor het vaandel van het Eskader, de vloot van operationele oppervlakteschepen bij de Koninklijke Marine. Dit hing nauw samen met de viering dit jaar van 525 jaar Marine, waarbij wordt herdacht dat in 1488 keizer Maximiliaan de eerste Ordonnantie op de Admiraliteit in de Lage Landen uitvaardigde. Het jaartal 1488 en het opschrift

Eskader zijn op het vaandel onder het monogram van koningin Beatrix aangebracht. Het vaandel van het Garderegiment Grenadiers en Jagers, dat als belangrijkste regiment de Koninklijke Landmacht representeerde, mocht wel in de Koninklijke stoet van paleis naar Nieuwe Kerk meege dragen worden. Dit gold eveneens voor het vaandel en de standaard van de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marechaussee.

Nieuw was het meevoeren van de standaard van de Politie in de stoet. Dit hing nauw samen met de inzet van de Politie met Defensie voor vrede en veiligheid in de Afghaanse provincie Kunduz. De standaard van de Politie werd in 2009 uitgereikt door koningin Beatrix en draagt daardoor nog het opschrift Korps Landelijke Politie Diensten. Dit, terwijl per 1 januari van dit jaar de Nationale Politie van start is gegaan.

De overige vaandels en standaarden van de krijgsmachtonderdelen hadden, vastgehouden door hun commandanten, tijdens de inhuldigingsplechtigheid een plek gekregen in het Triomferium, een gang hoog boven in de Nieuwe Kerk. Deze keer niet in de dwarsbeuken van de kerk, zoals bij de Inhuldiging van koningin

Beatrix, maar in het middenschip, zodat zij duidelijk zichtbaar waren voor koning Willem-Alexander. Dit om de continuïteit van de band tussen koningshuis en krijgsmacht te onderstrepen.

Van belang is tenslotte nog dat bij een troonswisseling de vaandels en standaarden van de krijgsmacht niet worden voorzien van het initiaal van de nieuw vorst. Dit, omdat de koning, of koningin ze niet als instituut, maar als persoon heeft uitgereikt. Pas als een vaandel aan vervanging toe is, komt het initiaal van koning Willem-Alexander op de nieuwe vaandel of standaard. Dit is dus anders dan bij de schepen van de Koninklijke Marine, die bij de abdicatie van koningin Beatrix direct werden omgedoopt van Hr. Ms. (Harer Majesteits) tot Zr. Ms. (Zijner Majesteits) schepen. Iets wat duidelijk zichtbaar werd door de vervanging van de zogenoemde valreepkleden. □

Kerkdaken, sterren en water

de vlag van de nieuwe gemeente Oldambt

In het oosten van de provincie Groningen strekt zich sinds 2010 een grote gemeente uit met Winschoten als bestuurlijk centrum: Oldambt, genoemd naar het historische landschap waarmee de gemeente voor een aanzienlijk deel overeenkomt.

Door Marcel van Westerhoven

De nieuwe gemeente is in 2010 gevormd uit de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten. Reiderland en Scheemda hebben maar 20 jaar bestaan. Reiderland was in 1990 ontstaan uit de gemeenten Beerta, Finsterwolde en Nieuweschans, Scheemda in dat zelfde jaar uit de gemeenten Midwolda, Nieuwolda en Scheemda. Alle genoemde gemeenten voerden wapens en vlaggen, met uitzondering van Midwolda en Nieuwolda, die alleen een wapen hadden.

De gemeente Oldambt heeft snel na de fusie al een vlag aangenomen, die is afgeleid uit het wapen van de nieuwe gemeente. Beiden zijn ontworpen door het Consulentenschap voor de Heraldiek in de provincie Groningen onder leiding van Anders Daae.

Gemeentewapen van Oldambt

Bij Koninklijk besluit van 13 juli 2010, nr. 10.001635, kreeg Oldambt een gemeentewapen met de volgende beschrijving:

“In azuur drie versmalde golvende dwarsbalken van zilver; in een met drie hele en twee halve punten grootuitgetand schildhoofd van goud vijf sterren van keel, geplaatst 3 en 2. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.”

Het grondpatroon van het nieuwe wapen is gelijk aan dat van de gemeente Scheemda met omwisseling van de kleuren van het veld en de sterren, zodat een watersymboliek tot uiting komt.

De vier naar boven gerichte tanden zijn een abstracte weergave van de vier kerktorens van de kerk uit het middeleeuwse zegel van het Oldambt, waarin boven de kerk ook vijf sterren stonden. Die kerk was de oorspronkelijke van Midwolda en de plek waar het bestuur van het Oldambt vergaderde. De voormalige gemeente Midwolda voerde deze kerk om deze reden in het wapen. Ook in het middeleeuwse zegel van het

landschap Reiderland stond een kerk.

De zilveren golven op het blauwe veld duiden op de Dollard, waarmee de geschiedenis van het Oldambt sterk is verbonden. Na door de Dollard te zijn verzwolgen heeft het Oldambt in de loop der eeuwen het verloren terrein weer op dit water terugveroverd. Het drietal van de banen staat voor de drie oude gemeenten die in de nieuwe zijn opgegaan.

Het wapen heeft tegelijkertijd een moderne symboliek: blauwe huizen aan het water, die verwijzen naar het ontwikkelingsproject Blauwestad.

Omdat Winschoten in 1825 als stad is erkend, heeft rechtsopvolger Oldambt recht op het voeren van een kroon met vijf bladen.⁽¹⁾

Gemeentevlag van Oldambt

De vlag van de gemeente Oldambt is op 21 april 2010 aangenomen met als beschrijving:

“Twee getande banen, waarvan de lengten zich verhouden als 1 : 2, geel en blauw; de gele baan met drie hele en twee halve tanden en beladen met vijf

rode sterren, geplaatst drie aan de broekzijde en twee ter halver hoogte daarnaast; de blauwe baan beladen met drie witte golvende vluchtbanen in de verhouding 3 : 1 : 2 : 1 : 2 : 1 : 3.”

Om een vlag te verkrijgen die met de wind mee goed oogt, heeft de ontwerper het wapenbeeld een kwartslag gedraaid, met uitzondering van de witte golvende banen op het blauw, die vanzelfsprekend horizontaal zijn gehouden.

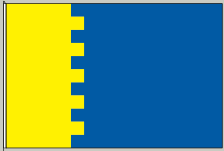
Het geheel toont als het ineens schuiven van de vlaggen van voormalig Scheemda en Reiderland (zie onder) met toevoeging van de drie witte golvende banen.

Vlaggen van de voormalige gemeenten

Als bijdrage aan ons vlaggenerfgoed volgen hier weer de afbeeldingen en de verklaringen van de vlaggen van de verdwenen gemeenten.

De vlag van **Reiderland** was ontleend aan het gemeentewapen, waaruit de stukken waren wegelaten. De gekanteelde deellijn stond voor 'schans' en vertegenwoordigde de generaliteitsvesting in Nieuweschans.⁽²⁾

Het wapen van **Beerta** vertoonde de patroonheilige Sint Laurens met zijn kenmerkende attriboot, het rooster, in rood op goud. In de vlag van Beerta zien we daarom het rooster en de kleuren

Reiderland

Beerta

Finsterwolde

Nieuweschans

Scheemda tot 1990

Scheemda na 1990

Winschoten

rood en geel terug. Als extra element om het agrarische karakter te benadrukken was hieraan een klaverblad toegevoegd.(3)

Finsterwoldes wapen was een gouden leeuw op blauw. In de vlag stond hij op een driehoek die duidde op de voortdurende dreiging van het water, gericht op het hart van de gemeente. In de verder - om esthetische reden- witte vlag stond de rode baan voor vooruitstrevendheid en de twee zwarte banen voor het agrarisch karakter.(4)

De vlag van Nieuweschans droeg de kleuren van het wapen. Omdat Nieuweschans een vesting van de generaliteit was, zien we het Nederlandse rood-wit-blauw. Lans en hellebaard verbeeldden de verdediging van de grens, aangeduid met de gele baan en het rode schuinkruisje.(5,6)

De vierkante vlag van Scheemda tot 1990 was een vereenvoudiging van het wapen, waarin de bouwende profeet Nehemia voorkwam, door alleen zijn attributen, troffels en zwaard, te gebruiken.(7) De vlag van de met Midwolda en Nieuwolda uitgebreide gemeente Scheemda was een weergave van het wapenbeeld, maar dan een kwartslag gedraaid en met weglating van de troffel en het zwaard.(8)

Het blauw en het wit van de vlag van Winschoten tenslotte waren de hoofdkleuren uit het wapen. Daaraan toegevoegd was een rode negenhoekige schans die verwees naar de oude aarden omwalling van de vesting Winschoten.(9,10,11)

- (1) Hoge Raad van Adel, *Jaarverslag 2010*, p. 22-23, 's-Gravenhage 2011
- (2) *Vexilla Nostra* jaargang 27, nr. 180, mei/juni 1992, p. 59
- (3) *Vexilla Nostra* jaargang 18, nr. 129, november/december 1983, p. 95
- (4) Kl. Sierksma, *Nederlands vlaggenboek*, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 62/63
- (5) *Vexilla Nostra* jaargang 8, nr. 54, april 1973, p. 52
- (6) *Vexilla Nostra* jaargang 20, nr. 140, september/oktober 1985, p. 80
- (7) *Vexilla Nostra* jaargang 18, nr. 128, september/oktober 1983, p. 65
- (8) *Vexilla Nostra* jaargang 27, nr. 180, mei/juni 1992, p. 58
- (9) *Vexilla Nostra* jaargang 8, nr. 56, juni/juli 1973, p. 62
- (10) *Vexilla Nostra* jaargang 20, nr. 140, september/oktober 1985, p. 86
- (11) *Vexilla Nostra* jaargang 23, nr. 158, september/oktober 1988, p. 89

Jos Poels' Hoog in top 60 jaar Limburgse vlag

Dit is de titel van een boekje over de Limburgse vlag geschreven door Jos Poels en Guus Urlings. Hierin beschrijft Jos Poels hoe de Limburgse vlag tot stand is gekomen, maar ook hoe het vlagvertoon er voor die tijd was. Hoe de rood-witte (Belgisch) Limburgse vlag gevoerd werd omdat de Limburgers liever bij België wilden behoren. Tot 1866 was het Nederlandse Hertogdom Limburg lid van de Duitse Bond. In 1848 werd bepaald dat de vlag van de Duitse Bond slechts dan in Limburg gevoerd mag worden na toestemming van Gedeputeerde Staten. Van der Laars (1913) deed de eerste voorstellen voor een Limburgse vlag met de vijf kleuren uit het wapen. In 1948 deed de architect Louis Maris een poging een vlag voor te stellen: drie banen wit-blauw-wit met rode Limburgse leeuw. Het werd niet aangenomen en legio voorstellen passeerden de revue. Uiteindelijk werd het ontwerp van Maris in 1953 alsnog aangenomen, zij het dat de onderste baan geel werd. De Limburgse vlag werd daarna spoedig populair en staat in gebruik na de Friese en Zeeuwse provincievlag. Tenslotte kijkt Guus Urlings op een reis door heel Limburg hoe vaak hij die vlag zag hangen. Hoog in top, dit geldt niet alleen voor de vlag, maar ook voor de inhoud en zeer zeker voor uiterlijk en kwaliteit van het boek.

Daan van Leeuwen

Hoog in Top, 72 blz, geheel in kleur
ISBN 978-90-8569-092-8

www.limburger.nl/webshop

Hoog in top + 60 jaar Limburgse vlag € 19,95

HIJSEN of NIET? Onafhankelijk van elkaar geven in deze rubriek in elk nummer van Vlag! drie deskundigen hun mening over een vlag die hen door de redactie is voorgelegd. Dit moet leiden tot discussie over de criteria waaraan een 'goede' vlag zou moeten voldoen. Deze aflevering de vlag van de gemeente **Oldambt** in het oosten van Groningen.

De kracht van eenvoud

Michel van der Heeden
Designer, NoSuchCompany

De eerste najaarsstorm van dit jaar en ik sta stil in een file richting Den Haag. Windkracht acht en de vlaggen staan strak in de wind. Aangezien ik een stukje ga schrijven voor een vlaggenblad, heb ik tijd zat om eens om me heen te kijken en inspiratie op te doen. Dit moet voor vlaggenkundigen de mooiste dag van het jaar zijn. Zo strak als vandaag hebben de vlaggen nog niet gestaan!

Grafisch ontwerpers kijken waarschijnlijk heel anders naar een gemeentevlag dan vlaggenkundigen en vlaggenontwerpers. Als een vlag de identiteit van een gemeente moet vertegenwoordigen, dan kijk ik eerst of er een gedachte, concept of een eigen verhaal achter het ontwerp zit, maar dan zonder dat het een rebus wordt van allerlei verhaallijnen.

Het verhaal achter deze vlag is een gemeenschappelijke deler. Drie gemeenten die samengevoegd zijn tot een geheel, waarbij iedere gemeente een deel van haar historie wil prijsgeven.

Als ik de nieuwe gemeente vlag puur op kleur beoordeel is de keuze logisch: blauw van Reiderdal en Winschoten; geel van Reiderdal en Scheemda; rood van Scheemda en Winschoten en wit van Winschoten. Eerlijk verdeeld, zou ik zo zeggen. Wel zie ik enig verschil in kleur ten opzichte van het wapen. Blauw is frisser gemaakt wat veel moderner oogt.

De vormgeving van de vlag snap ik wel: een duidelijke mix van elementen. Wat ik goed vind, is de knipoog van heden en verleden. Dus de vier kerktorens en de Blauwestad. Alleen komt dit concept op het wapen beter tot uiting. Maar daarentegen krijgt de vlag hierdoor wel meer dynamiek. Wel komt Winschoten er bekaaid vanaf en is Scheemda het dominantst aanwezig.

Als ik de vlag puur als grafisch ontwerp beoordeel, dan vind ik het een geslaagde keuze. Zonder al te veel poespas en alle elementen goed verdeeld. Zelfs zonder windkracht acht staat hij als een huis. Deze vlag mag van mij in de top!

Identiteitsprobleem

Theun Okkerse
ontwerper en vlaggenkundige

Op de website van de gemeente Oldambt stond op de openingpagina een foto – die inmiddels is vervangen – van het gemeentehuis met daarvoor twee masten met vlaggen. De voorste vlag is die van Oldambt en de tweede ook.

Deze gemeente wijkt niet af van andere fusiegemeenten door hiermee zijn identiteitsprobleem te laten zien. De eerste vlag is afgeleid van de huisstijl die de inwoners van de oude kernen moet doordringen van een nieuwe bestuursstructuur die boven de oude kernen staat. En het is deze – fraaie – logovlag die daarvoor wordt ingezet. De tweede vlag is afgeleid van het gemeentewapen, die bespreken we hier.

Deze vlag wordt uitsluitend bij officiële gelegenheden gebruikt; een bezoek van de commissaris van de koning bijvoorbeeld. Het ontwerp ervan is gebaseerd op het wapen dat als uitgangspunt voor dit vlagontwerp slecht heeft uitgepakt.

Het kantelen van enkele onderdelen levert een betekenisverandering op: het langsstromen verandert in uitstromen, de kartelrand is niet meer te duiden als de torens. Kortom: de 'kerktorens' zijn een stormvloedkering geworden waar de gemeente krachtig onderdoor leegstroomt. Daardoor is het een ander beeldverhaal dan de bedoeling was. (Beeld)Dichterlijke vrijheid kent z'n grenzen.

Een vlag kan, maar hoeft niet op een wapen te lijken. Een ontwerp moet wel relevant zijn. Wie weet waren er wel vijftien mogelijke modellen denkbaar geweest. Ook werkelijk bruikbare zodat de gemeente maar één vlag hoeft te voeren die boven een consumptieve huisstijl uitstijgt.

In 2010 is de gemeente Oldambt gevormd en nu al wordt er gesproken over een nieuwe nog grotere gemeente waarin ze zal opgaan.

Daarin ligt wel de kans om tot een goede vlag voor deze 'regiogemeente' te komen. Een die de tijdelijkheid van een huisstijl ontstijgt.

Niet hijzen. Plaats voorlopig maar zes masten voor de oude gemeentevlaggen...

Oude symboliek vermengd

Dr Willem van Ham
historicus, wapen- en vlaggenkundige

In de historie die aan wapen en vlag van Oldambt voorafging prijkte het zegel van de ingezetenen voorop. Tijdens de Middeleeuwen vergaderden zij in de kerk van Midwolda. Op hun gezamenlijk zegel prijkte een afbeelding van dit reeds lang verdwenen bedehuis met vier torens; erboven straalden vijf sterren. Het kerkgebouw ging vervolgens over in het wapen dat aan de streek toebedacht, en tenslotte in 1894 officieel aan de burgerlijke gemeente Midwolda verleend werd.

De grote omzwaai kwam toen de plaats opging in de grotere gemeente Scheemda. In het nieuwe gemeentewapen zag men de torenspitsen van het kerkgebouw terug in de uittanding van het schildhoofd en in de rode veldkleur die ook in de gemeentevlag domineerde. Het wapen van het nieuwe Oldambt neemt deze figuratie over, met dien verstande dat de vlucht in plaats van rood blauw is geworden, waarbij de eertijds blauwe sterren in de gele broeking tot rood zijn verkleurd. De toevoeging van drie witte golvende banen is niet alleen symbolisch voor de drie opgeheven gemeenten, maar verwijst ook (heel modieus) naar de plannen om in Oldambt een 'Blauwe stad' te ontwikkelen. Niemand zal in de blauwe vlucht nog het kerkgebouw van weleer herkennen. Oudere streekbewoners denken bij de rode sterren misschien wel terug aan de tijd dat die heel wat anders betekenden! De witte, golvende banen in de vlucht lijken heel erg op die in de eveneens blauwe provincievlag van Zeeland.

Originaliteit is niet het sterkste punt van de 21ste eeuw! Instinctief geeft men toe aan de neiging zonder duidelijke samenhang elementen in nieuwe vlaggen en wapens op te stapelen. De heldere gedachtegang die in de 1990-vlag van Scheemda tot uitdrukking kwam, is nu ondergesneeuwd door het verkleuren van de vluchtbaan en door het toevoegen van de golvende banen. Deze vlag vermengt oude symbolen met toekomstdromen en vraagt daarom om verbetering. Anders kan ze beter niet (meer) worden gehesen.

De vlag van de Basiliek van de Heilige Nicolaas te Amsterdam

Penningen en schuinkruisjes

Op 9 december 2012 heeft Paus Benedictus XVI de Nicolaaskerk in Amsterdam verheven tot Basilica Minor. Deze karakteristieke 'Kathedraal aan het IJ' werd tussen 1884-1887 onder leiding van de architect A.C. Bleijs gebouwd.

Door Marcel van Westerhoven

Basiliek is een eretitel voor een rooms-katholiek kerkgebouw met een uitzonderlijke betekenis. Dit kan zijn omdat de kerk van bijzonder historisch belang is, omdat er een belangrijke relikwie ligt, of omdat de kerk het centrum is van een bepaalde devotie of bedevaart. De eretitel wordt door de paus toegekend. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen basilieken met de titel Basilica Major en die met de titel Basilica Minor. Verreweg de meeste basilieken vallen onder de groep basilica minor, zo'n 1500 wereldwijd. Nederland telt 25 van deze basilieken. De titel Basilica Major is voorbehouden aan vier Romeinse kerken: de Sint-Pieter, de Sint-Jan van Lateranen (de aartsbasiliek), de Heilige Maria de Meerdere en de Sint-Paulus buiten de Muren.

Bij de verheffing tot basiliek ontvangt de kerk twee onderscheidingssteken van de paus:

- het conopeum: een baldakijn, een soort parasol;
- het tintinnabulum: een klokstaf

Deze zijn aan weerszijden van het hoofdaltaar geplaatst.

Bijna alle Nederlandse basilieken voeren een wapen. Deze basiliekwapens zijn allen op dezelfde manier opgebouwd. Ze zijn doorsneden met boven op (meestal) een zwart veld schuingekruist het conopeum en het tintinnabulum, rechtsonder kleuren en symbolen die verwijzen naar de heilige waaraan de basiliek is gewijd en linksonder (een deel van) het wapen van de plaats waarin de basiliek is gevestigd.

De nieuwe basiliek van de Heilige Nicolaas in Amsterdam is bij koninklijk besluit van 8 februari 2013 een wapen verleend, dat als volgt kan worden beschreven:

"Doorsneden; I in sabel, schuingekruist, een conopeum van goud, waarvan het scherm gebaad van goud en keel, met volants van hetzelfde, om en om, gevoerd van goud, en een tintinnabulum van goud, waarin een klokje van zilver; II gedeeld; a in azuur drie penningen van goud, geplaatst 1 : 2; b in keel een paal van sabel, beladen met drie Sint-Andrieskruisjes van zilver. Devies: NAVIGANTIBUS DOMUM CUM BENEDICTIONE in zwarte letters op een wit lint."

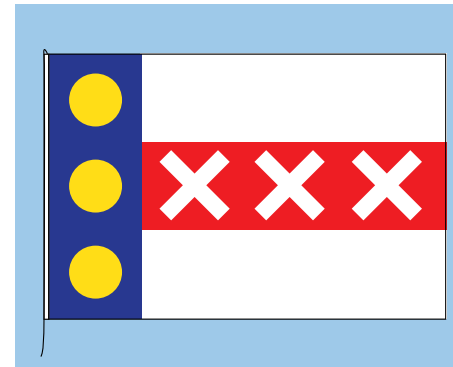

FOTO MARCEL VAN WESTERHOVEN

Het bovendeel van het schild wordt ingenomen door de onderscheidingssteken van een basiliek. Naast het wapen van de stad Amsterdam linksonder, staan rechtsonder drie penningen. Die verwijzen naar een legende over Sint-Nicolaas, die meisjes uit de prostitutie weghield door gouden muntstukken naar binnen te werpen, die als bruidsschat dienden. Sint-Nicolaas, de beschermer van de zeelieden en de kinderen, is de stadspatroon van Amsterdam. Het blauw staat voor de zee, waar de heilige de opvarenden van schepen behoedt voor storm en ongeluk. De wapenspreuk kan worden vertaald als "Zegen voor hen die naar huis varen", ontleend aan een Leven van de Heilige Nicolaas.

Het wapen is ontworpen door Anders Daae van het Centrum voor Kerkelijke Heraldiek in Nederland. Hij ontwierp ook vlaggen voor de basilieken, maar zover bekend is de nieuwe basiliek in Amsterdam tot nu toe de enige die de vlag ook daadwerkelijk actief gebruikt. Deze vlag kan als volgt worden omschreven:

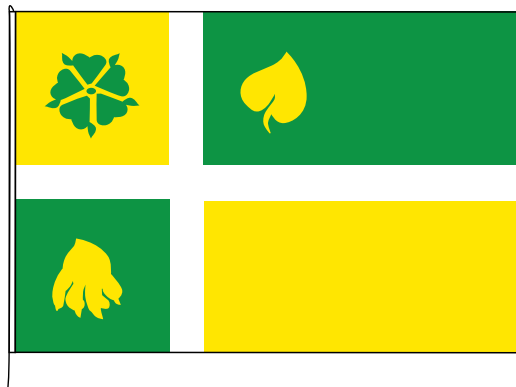
"Drie even hoge banen, wit- rood- wit, met op de rode baan drie witte Sint-Andrieskruisen naast elkaar, en een blauwe broeking van 1/5 vlaglengte met drie gele penningen boven elkaar."

De vlag is losjes afgeleid van het wapen. Alleen de drie penningen als attributen voor Sint-Nicolaas en de drie Sint-Andrieskruisen van Amsterdam zijn in een andere rangschikking overgenomen. Daarbij is net als in de vlag van Amsterdam het wapenbeeld met de schuinkruisjes een kwartslag gedraaid. De vlag wijkt voldoende van de stadsvlag af om niet daarmee te worden verward, maar oogt toch duidelijk en prettig Amsterdams. Door het zwart niet te gebruiken en alleen wit en rood voor dit deel toe te passen, doet deze vlag onderscheidend, licht en fleurig aan.

Bij feestelijke gelegenheden, zoals tijdens de inauguratie van de nieuwe paus Franciscus op 13 maart 2013, is de basiliekvlag in het voorportaal van de basiliek aan weerszijden van de deuren te zien, vaak samen met de vlag van het Vaticaan. □

Mispelbloem, berenklaauw en lindeblad rond kruis

De vlag van de nieuwe gemeente Hof van Twente

In Overijssel vond op 1 januari 2001 een groot-scheepse gemeentelijke herindeling plaats. Tot nu toe heeft deze herindeling slechts in beperkte mate tot de aanname van nieuwe officiële vlaggen geleid (Zwartewaterland, Hardenberg, Raalte); de meeste nieuwe gemeenten voeren logovlaggen. In 2010 is er een vierde officiële vlag bijgekomen: die van Hof van Twente, ontstaan uit de samenvoeging van de vijf Twentse gemeenten Ambt Delden, Diepenheim, Goor, Markelo en Stad Delden, die allen wapens en vlaggen voerden.

Door Marcel van Westerhoven

Wapen

Op 25 augustus 2003 is de nieuwe gemeente Hof van Twente bij Koninklijk Besluit een wapen toegerekend met de volgende beschrijving:

"In azuur twee uitgerukte lindebomen van goud en in een vergroot hartschild van keel een kruis van zilver, vergezeld in het eerste en vierde kwartier van een mispelbloem van zilver, gepunt van sinopel, en in het tweede en derde kwartier van een berenklaauw van goud. Het schild gedekt door een gouden kroon van vijf bladeren."

Het wapen is een combinatie van elementen van de wapens van de opgeheven gemeenten.

De lindebomen in goud op blauw, de rijkskleuren, komen uit de wapens van Ambt en Stad Delden. Stad had vanouds één linde in zijn wapen staan, Ambt heeft zijn wapen later hiervan afgeleid door de linde in drievoud toe te passen.

Het hartschild is het wapen van Goor, waarbij twee mispels zijn vervangen door de berenklaauwen van Diepenheim. Twente behoorde net als de rest van Overijssel tot het Oversticht van het Bisdom Utrecht. Goor verkreeg stadsrechten van de bisschop, vandaar het Stichtse kruis van zilver op rood. Rond de vier mispels van Goor bestaat een wapenlegende. De burgers van de stad Goor

wilden graag dat de bisschop een wapen verleende, maar het kwam er maar niet van. Uiteindelijk drongen ze zo bij hem aan dat hij uit woede een bosje mispels pakte en die in een koeienvlaai smeet onder het uitroepen van "dit is voortaan jullie wapen!". De burgers hadden daar geen probleem mee en voegden ook nog het kruis toe. Het wapen van Diepenheim bestond uit drie berenklaauwen. Het ging om een oud wapen van de edelman Hendrik van Dale, in de middeleeuwen eigenaar van de heerlijkheid Diepenheim. Het wapen van Markelo is niet direct vertegenwoordigd, maar bevatte ook enkele (drie) lindebomen. Bij Markelo lag vanouds een Saksische gerichtplaats, waar onder lindebomen recht werd gesproken.

De vijfbladige kroon is op zijn plaats omdat Delden en Goor die als steden voerden en ook Diepenheim stedelijke rechten had en daarom een vijfbladige kroon gebruikte.

Vlag

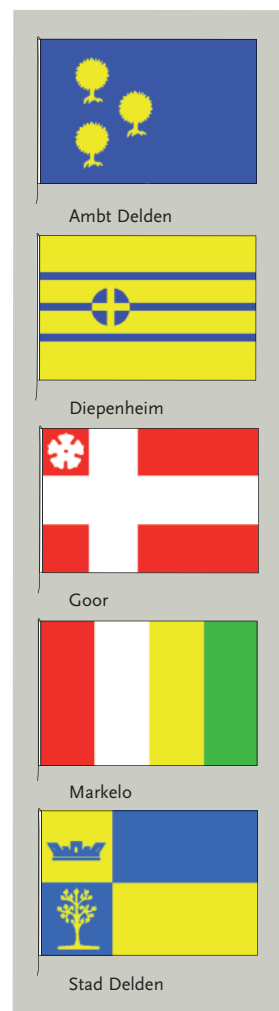
De nieuwe gemeentevlag is een ontwerp van de gemeente zelf en is in meerdere fases tot stand gekomen, tot deze acceptabele vormen aannam. Op 24 augustus 2010 stelde de raad van Hof van Twente een gemeentevlag vast die als volgt wordt omschreven:

"Door een wit kruis gevierendeeld over een derde van de vlaglengte, van geel en groen, met bovenaan de broekzijde een groene mispelbloem en onderaan een gele berenklaauw en bovenaan de vluchtzijde een geel lindeblad."

De armen van het kruis hebben een dikte van 1/10 van de hoogte van de vlag.

De symbolen komen uit het gemeentewapen, maar de kleuren geel en groen zijn die van de huisstijl van de gemeente. De mispel is die van

Goor. Het witte kruis staat ook voor Goor en in bredere zin voor het Bisdom Utrecht. De bisschoppen zwaaiden immers eeuwenlang de scepter over deze contreien. Diepenheim draagt de berenklaauw bij. Het lindeblad staat als pars-pro-

toto voor de lindebomen van Ambt en Stad Delden en Markelo.

Vlaggen van de opgeheven gemeenten

Om de vijf vlaggen van de opgeheven gemeenten nog even in herinnering te houden, worden ze op deze plaats op een rijtje gezet.

Ambt Delden had een vlag die nagenoeg gelijk was aan het wapen. De drie lindebomen waren alleen anders gerangschikt, twee naast één, en naar de broekzijde verschoven om beter tot hun recht te komen. (1)

In de vlag van **Diepenheim** waren de kleuren geel en blauw van het wapen toegepast. In plaats van de drie blauwe berenklauwen stonden er drie smalle blauwe banen in. Het schijfje met het kruis stond symbool voor de stedelijke rechten die Diepenheim gehad zou hebben. (2), (3)

De vlag van **Goor** had veel weg van het wapen. Ter vereenvoudiging bevatte de vlag één volledig witte mispel in plaats van vier. De verticale arm van het kruis stond over de scheiding van broeking en vlucht en was zodoende 'Scandinavisch' gemaakt. (4), (5)

Markelo paste in haar vlag de vier kleuren uit het wapen toe in een ongebruikelijke maar daardoor wel karakteristieke verticale rangschikking. Rood en wit stonden in de vlag nadrukkelijk als Stichtse kleuren voor de huldiging van de bisschoppen van Utrecht door de gewestelijke adel aan de voet van de Markelose berg. Groen duidde in de vlag op de velden en geel op de opbrengsten daarvan. (6)

Het simpele beeld met de lindeboom uit het wapen van **Stad Delden** was in de vlag vermeerderd door naast de linde een stedenkroon aan de vlag toe te voegen op een gevierendeeld patroon, zodat een onderscheidende vlag ontstond. (7)

(1) *Vexilla Nostra* jaargang 19, nr. 132, mei/juni 1984, p. 49

(2) *Vexilla Nostra* jaargang 15, nr. 109, juli/augustus 1980, p. 67

(3) *Vexilla Nostra* jaargang 23, nr. 156, mei/juni 1988, p. 48

(4) Kl. Sierksma, *Nederlands vlaggenboek*, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 66/67

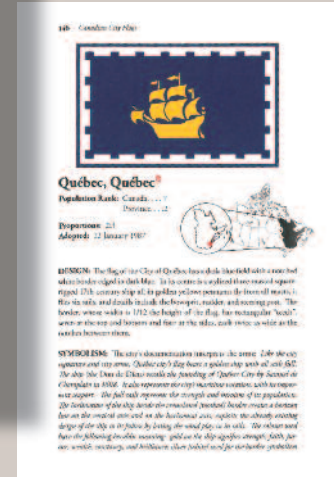
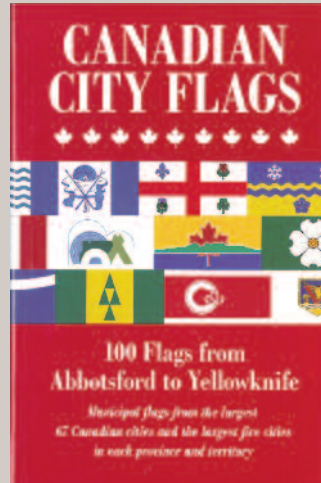
(5) *Vexilla Nostra* jaargang 23, nr. 156, mei/juni 1988, p. 52

(6) Kl. Sierksma, *Nederlands vlaggenboek*, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 92/93

(7) *Vexilla Nostra* jaargang 12, nr. 87, januari/februari 1977, p. 1

Boekrecensie

'Canadian City Flags' 100 Flags from Abbotsford to Yellowknife

Met de publicatie "Canadian City Flags" heeft onze zustervereniging NAVA (North American Vexillological Association) zich weer van haar beste kant laten zien. In dit prachtig uitgevoerde boek worden de vlaggen van 100 Canadese steden uitgebreid besproken. Bij de selectie van de steden is als uitgangspunt genomen de vijf grootste steden per provincie en territorium, aangevuld met de 67 resterende grootste steden van Canada. Zodoende kan het aantal inwoners van de beschouwde steden enorm uiteenlopen, van 500 in Inuit-nederzettingen in het verre noorden tot de 5 miljoen van de metropool Toronto. Maar er zijn veel meer dan 100 vlaggen afgebeeld en besproken in het boek, want bij grote steden worden ook de vlaggen van geannexeerde steden en bij metropoolregio's de vlaggen van alle voorsteden in beschouwing genomen.

Het boek telt 252 bladzijden. Elke vlag wordt scherp en in kleur afgebeeld, gevolgd door de datum van aanneming, een beschrijving, de ont-

werper en uitleg over de betekenis van kleuren en symbolen en over de totstandkoming van de vlag. Er blijft zo niets aan informatie te wensen over.

De kwaliteit van de Canadese stads-vlaggen is wisselend. Deze is gemiddeld genomen zeker beter dan die van de stads-vlaggen in de USA, maar er zijn toch veel vlaggen te zien die ingewikkelde heraldiek of emblemen dragen, waarop tekst is te lezen of die onder de noemer logovlag vallen. Daartegenover staan vele goede vlaggen, waaronder die van de meeste grote steden. Het nationale symbool, het esdoornblad, duikt hier en daar op, met name in Ontario.

Dit boek is een aanrader voor liefhebbers van overheidsvlaggen. Voor \$20 (exclusief port) is het te verkrijgen via <http://nava.org/flag-marketplace/shopper>.

Raven 18 (2011)
ISBN: 978-0-9747728-3-7
ISSN: 1071-0043

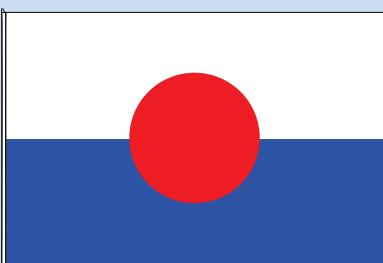
Nationale Chin-vlag voorgesteld

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

De Chin wonen hoofdzakelijk in het heuvelachtige westen van Myanmar (Birma) en in de aangrenzende Indiase deelstaten Nagaland, Mizoram, Manipur en Assam. Hun aantal wordt geschat op 1,5 miljoen.

Door Wim Schuurman

Tachtig tot negentig procent van hen zijn christen, anderen zijn boeddhist of hangen hun aloude stammengeloof aan. De bevolking noemt zichzelf geen Chin, kent helemaal geen naam voor de gehele groepering. Voor de afzonderlijke groepen worden namen gebruikt, die vaak afgeleid zijn van de klank [zo], [jo] of [sho]. Zo kennen we zes groepen Chin-stammen: Asho, Sho, Khuami, Laimi, Mizo en Zomi.

Het Chin National Front (CNF) houdt vanaf december 2010 wereldwijd onder Chin-mensen een census om ervoor te zorgen dat zij een voorstel voor een nationale vlag voor het Chin-volk accepteren. Het CNF is een gewapende etnische groep, die vecht voor rassengelijkheid en zelfbestemmingsrecht en werd opgericht in mei 1988. Leden van het CNF presenteerden het ontwerp in 10 landen, waaronder Thailand, Maleisië, Singapore, Canada, de Verenigde Staten, Denemarken en Noorwegen.

Het voorgestelde ontwerp kent drie evenhoge banen van rood, wit en blauw met op het midden een witte schijf waarop van zwart en wit een kop-pel Indische neushoornvogels op een tak. *Afbeelding 1.* Deze vogels verzinnebeelden loyaliteit, terwijl het rood staat voor dapperheid, wit voor zuiverheid en het blauw voor edelmoedigheid.

Een woordvoerder verklaarde dat men geen ontwerp kon vinden dat alle Chin-groepen vertegenwoordigde. Doch alle Chin namen de Indische neushoornvogel als symbool van loyaliteit aan. De Chin-groepen gebruiken tot nu toe nog verschillende vlaggen, waarin vaak de Indische neushoornvogel voorkomt.

Het CNF koos het ontwerp al tijdens de vierde partijconferentie in december 2008. In het verleden gebruikte het CNF een rood-wit-blaue vlag met op het midden een gele ster. De drie kleuren vertegenwoordigden toen de Chin-bevolking in Myanmar (Birma), India en Bangladesh.

Politieke partijen van de Chin zijn het met elkaar eens, dat de Chin-staat een nationale vlag nodig heeft en dat alleen de Chin-bevolking over het ontwerp dient te beslissen. De Chin-bevolking heeft de behoefte om onder één nationale vlag eenheid te tonen. De voorzitter van de CPP, de Chin Progressive Party verklaarde: "Maar zij [van de CNF] zouden ook het ontwerp voor de vlag moeten bediscussiëren met de twee politieke Chin-partijen in Birma. Als ze dat niet doen, zal hun missie niet slagen".

De Chin vormen een van de grote etnische minderheden in Myanmar. Sinds 20 augustus 2010 is Myanmar ingedeeld in zeven deelstaten, zeven regio's en het Naypyidaw Unie Gebied. Eén ervan is de Chin-staat in het westen van het land. De hoofdstad is Hakha en telt ongeveer 20.000 inwoners. In deze deelstaat wonen ongeveer 600.000 mensen. De Chin-staat kent een vlag van drie evenhoge banen blauw, rood en groen met op het midden een witte schijf, die deels ook op de blauwe en groene banen ligt en belegd is met een groene bebladerde tak waar een geel-witte neushoornvogel op zit; om de schijf zijn negen witte, vijfpuntige sterren geplaatst. *Afbeelding 2.* Toen de Burma Socialist Programme Party Birma bestuurde, was de natio-

Vlag San Marino vastgelegd

nale vlag van het cultureel departement van de Chin-staat in het westen van Birma “een achtergrond van blauw, rood en groen, in het midden een witte cirkel met erop een koppeltje op bloemen zittende neushoornvogels en om de cirkel negen witte sterren”.

In de Chin-staat werd vroeger ook al eens een vlag gebruikt. Dat was in de periode 1964-1974. Het duudoekende twee evenhoge banen van wit en blauw met op het midden op beide banen een rode schijf.

Afbeelding 3

De Chin-staat is de enige deelstaat van Myanmar waar bijna alle inwoners deel uitmaken van het volk dat de naam van de staat draagt. Tevens is het de enige staat waar de meeste inwoners christen zijn. Anders dan in andere deelstaten wordt er in de Chin-staat niet veel Birmaans gesproken en wel veel westerse kleding gedragen. □

Bronnen:

- www.mizzima.com/news/inside-burma/4664-ethnic-armed-group-proposes-chin-national-flag-design.html
- nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Flag_of_Chin_State.png
- http://en.wikipedia.org/wiki/Chin_people
- http://www.worldstatesmen.org/Myanmar_Regions.html
- <http://thanghlun.blogspot.com/2007/09/chin-identity-crisis.html>

De grote variatie aan uitvoeringen van het wapen en hiermee van het wapen op de San Marinese vlaggen vroeg volgens de San Marinese autoriteiten om eenduidigheid als dat van een trademark of handelsmerk. Dit temeer omdat we leven in een tijd waarin we graag vasthouden aan corporate design. De genoemde grote variatie is ontstaan doordat het wapen en de vlag niet goed in wetten en andere toegankelijke wettige teksten waren vastgelegd, op de *Legge pel Corpo Consolare* na.

Door Wim Schuurman

Het wetsontwerp ter regulering, *Progetto di legge*, werd op 27 mei 2011 in procedurele behandeling genomen. Na die eerste behandeling leverde de regering het parlement, *Consiglio Grande e Generale*, nieuwe tekeningen aan. De verhouding van het vlaggendoek veranderde van 2:3 in 3:4. Naast kleurendefinitie volgens CMYK werden deze nu ook volgens het Pantone systeem aangeleverd. Op 20 juli nam het parlement de wet na tweede behandeling aan en werd deze gedateerd 22 juli 2011 en van kracht op 9 augustus 2011.

Deze constitutionele wet regelt basaal twee zaken: hoe het wapen en de vlag eruit dienen te zien én dat de wettige definitie van de symbolen wordt geïntegreerd in de grondwet van 1974. Met het oog op dat eerste aspect bevat deze wet constructietekeningen en kleurendefinitie. Een aparte wet die de bescherming van het wapen regelt is in procedurele behandeling.

Voor vlaggendrukkers en vlaggenkundigen opmerkelijke zaken zijn qua uitvoering van het wapen:

- De drie torens staan op een rij van drie heuvels in plaats van op drie afzonderlijke steile bergen.
- De edelstenen op de hoofdband van de kroon zijn niet gekleurd.
- Het opschrift LIBERTAS dient van zwart te zijn en de vruchtjes van de laurier van goud.

Vlaggenkundig opmerkelijk is dat de nieuwe tekening van de vlag de verhouding op 3:4 zet, doch

2:3 toestaat “voor internationaal gebruik en/of wanneer dit specifiek wordt verlangd.” □

Bron:

Arms and flag of San Marino – recently redefined
 Marcus E.V. Schmöger
 Nordisk Flaggkontakt 53 Høst 2011 p. 15 t/m 28

Nieuwe Canadese Marine-ensign

Door Wim Schuurman

Met ingang van 5 mei 2013 heeft de Canadese Marine een nieuw ensign. Dit dundoek wordt sindsdien gevoerd door de Marineschepen, schepen van de Marine Reservedivisies en andere eenheden.

De ensign is wit met in de broektop de Canadese nationale vlag en in de vlucht van blauw een badge in de vorm van een gekroond anker. Hiermee pakt de RCN, de Royal Canadian Navy, het beleid weer op dat het van december 1911 tot de aanname van een Canadese nationale vlag in 1965 voerde. De vroegere geus van de Canadese marine werd nu de marine-ensign, terwijl de nationale vlag nu per 5 mei 2013 ook de functie als geus heeft gekregen. Dit weerspiegelt een standaard praktijk onder Gemeenbestnaties. De verandering zal vooral de Canadese oorlogsschepen onderscheiden van andere schepen die Canadese vlaggen voeren. Tevens wordt de identiteit van de Canadese Marine hiermee gepromoot en versterkt. □

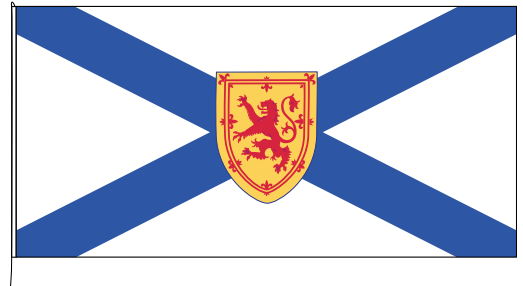

Nova Scotia Canada

Canadese provincie bevestigt provincievlag van 1858 na 155 jaar. Een attente leerling ontdekte dat de vlag nooit in het verleden door politici erkend was.

Door Wim Schuurman

Werkend aan haar erfgoedproject ontdekte de elfjarige Regan Parker op het Fanning Education Centre in Canso dat het wapen van de Canadese provincie Nova Scotia nooit officieel erkend was als provincievlag (1). Regan legde dit gegeven voor aan haar lokale volksvertegenwoordiger Jim Boudreau. Deze schakelde onderzoekers in van de Bibliotheek Wetgeving. Zij bevestigden de situatie. Hierop diende de heer Boudreau een wetsontwerp in om de 155 jaar oude, in gebruik zijnde wit met blauwe vlag officieel als provincievlag te bevestigen. Hij vertelde dat hij ervan onder de indruk was, dat een schoolproject zijn weg vond tot de provinciale vergadering. "Ik heb altijd getracht leerlingen en studenten te bewegen onafhankelijk onderzoek te doen, niet zomaar zaken op het eerste gezicht als waar of waardevol aan te zien. Dit was heel mooi om nu te zien gebeuren." Met de Provinciale Vlaggenwet (Bill 82) van mei 2013 heeft de oudste Canadese provincie nu de jongste officieel erkende provincievlag.

Nova Scotia was het eerste overzeese Britse landsdeel dat een eigen wapen kreeg. En dit was in 1625. Het schild verzinnebeeldt de unieke vereniging van de koninklijke en nationale wapens van Schotland. Een dienovereenkomstige wapenvlag werd waarschijnlijk voor het eerst in 1858 genaaid. Dit traditionele dundoek is in feite een omkering van de kleuren van de Schotse Sint-Andriesvlag met in het midden het koninklijk wapen. Het is de enige vlag van de tijd voor de Confederatie. □

- Fotw geeft op de site de melding van Z. Heimer van 16 juli 1996 waarin de bevestigingsdatum 19 januari 1929.

- Bronnen:

<http://www.cbc.ca/news/canada/nova-scotia/story/2013/05/08/ns-forgotten-flag.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Nova_Scotia

Colofon

Stichting Vlaggenparade Rotterdam,
Stichting Vlaggenmuseum Nederland,
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde.
Secretariaat:

Tijs van Zeventerstraat 14
3062 XP Rotterdam
T 010 - 4528098
E horsting@commop.demon.nl

VLAG! nr 13, najaar 2013 –

ISSN 1877-167X

copyright 2013

Stichting Vlaggenmuseum Nederland,
Stichting Vlaggenparade Rotterdam,
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde
en auteurs.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this magazine may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Fotografie: Tom Pilzecker
Ontwerp, fotografie: Theun Okkerse
Drukker: Grafisch Goed

Redactie: Hans Horsting (secretaris Vlaggenparade/Vlaggenmuseum),
Daan van Leeuwen, Theun Okkerse, Marcel van Westerhoven (redactie-voorzitter en secretaris Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde)
Vaste medewerkers: Willem van Ham, Hans Horsting, Daan van Leeuwen, Wim Schuurman, Marcel van Westerhoven

Abonnement:

Leden van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde krijgen Vlag! als onderdeel van hun lidmaatschap; founding members, donateurs en Vrienden van de Vlaggenparade ontvangen Vlag! eveneens. Wie lid van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde wil worden (Euro 25,- per jaar) en dus Vlag! steeds wil ontvangen kan zich aanmelden bij: de heer M. van Westerhoven secretaris Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde

Van 't Hoffstraat 250
2014 RM Haarlem
Telefoon: 06 15 25 06 53
E-mail:

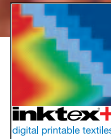
m.westerhoven@gmx.net

Wie donateur of Vriend van de Vlaggenparade wil worden kan daarover informatie aanvragen bij H.H. Horsting, e-mail:

horsting@commop.demon.nl

Georg+Otto Friedrich

EUROPE'S MAJOR MANUFACTURER OF WARP KNITTED FABRICS

Fabrics for digital printing

For brilliance in its full length

Whether you require textiles for screen printing, digital transfer printing or inkjet direct printing, we are the knowledgeable partner and supplier you need with the reliability and customer service you appreciate.

www.g-o-friedrich.com/en

Zichtbaarheid
per m²!

shipmate[®]

flags | indoor & outdoor dressing

Shipmate Productie BV

P.O. Box 92

3130 AB Vlaardingen

T +31 (0)10 - 248 29 00

E sales@shipmate.nl

www.shipmate.nl

Founding members

Donateurs

Donateurs in natura

Foundation
**25th
International
Congress of
Vexillology**

**Rotterdam
The Netherlands**

August 4th - 10th
2013

Hosted by

Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde
(Netherlands Vexillological Association)

Stichting Vlaggenmuseum Nederland
(Netherlands Flag Museum Foundation)

Stichting Vlaggenparade Rotterdam
(Rotterdam Flag Parade Foundation)

Sponsored by

G. Ph. Verhagen stichting

Committee of Recommendation

Mr. J.J. van Aartsen

Mayor of The Hague

Mr. J. Franssen

*Commissioner of the king in the
province of South-Holland*

Mr. E.E. van der Laan

Mayor of Amsterdam

Drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije

President of the Supreme Council of Nobility

Ir. drs. H. Smits

CEO Havenbedrijf Rotterdam N.V.